

BIM Atzeneta del Maestrat

Època XI N° 18 - maig/juliol 2021

La AODL informa

A Atzeneta cal saber

Les nostres esportistes

Gent d'ací

Ens conten des del Col·legi

Medi Ambient

Des de la UJI

Les associacions parlen

Des del Casal Popular

Els nostres artistes

Des de la Cooperativa

El temps i la Meteo a Atzeneta

LA COOPERATIVA, MOTOR ECONÒMIC D'ATZENETA

L' ESTIU QUE NO ACABE DE SER

Agenda

HORARIS

AJUNTAMENT

De dilluns a divendres de 9 h a 14 h.
Dissabte de 9h a 13 h.

www.atzenetadelmaestrat.es

Facebook: Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat

ESCOMBRERIES

A partir de les 20 h.

RECOLLIDA D'OBJECTES VOLUMINOSOS

El quart dimecres de cada mes.

CEMENTERI

Tots els diumenges (hivern de 15 h a 17 h i estiu de 16 h a 18 h).

ALTRES SERVEIS A L'AJUNTAMENT

SERVEIS SOCIALS

Dilluns de 9 h a 13'30 h i dimecres amb cita previa (722739456) a la 2ª planta de l'ajuntament.

ARQUITECTA MUNICIPAL

Dimarts de 10 h a 14 h a l'ajuntament.

VETERINARI

Dimecres de 10 h a 11 h a l'ajuntament.

NOTARI

Dijous cada 15 dies a l'ajuntament.

TELÈFONS D'INTERÉS

AJUNTAMENT 964 37 00 18

CENTRE DE DIA 964 37 09 19

CENTRE DE SALUT 964 37 05 43

GUÀRDIES 698 614 472

FARMÀCIA 964 37 00 54

COL·LEGI PÚBLIC 964 73 82 50

BANKIA 964 37 00 53

BBVA 629 005 298

BANTIERRA 964 37 01 64

GUÀRDIA CIVIL 964 37 00 63
062

CASA ABADIA 964 37 03 36

EXTENSIÓ AGRÀRIA 964 39 96 90

AUTOS HICID 964 20 01 22

EMERGÈNCIES 112

INFORMACIÓ 012

HOSPITAL GENERAL 964 72 50 00

HOSPITAL PROVINCIAL 964 35 97 00

HORARI D'AUTOBUSOS

ATZENETA-L'ALCORA-CASTELLÓ

ATZENETA

Eixida 6'30 h

L'ALCORA

Arribada 7'30 h
Eixida 7'35 h

CASTELLÓ

Arribada 8'00 h
Eixida 18'00 h

ATZENETA

Arribada 19'30 h

VISTABELLA-ATZENETA-CASTELLÓ

VISTABELLA

Eixida 6'00 h

ATZENETA

Arribada 6'50 h
Eixida 7'00 h

CASTELLÓ

Arribada 8'30 h
Eixida 15'30 h

ATZENETA

Arribada 16'50 h
Eixida 17'00 h

VISTABELLA

Arribada 18'00 h

Edició: Ajuntament d'Atzeneta

Coordinació: www.teescribologuequieras.com

Impressió: Paperam Impressions

Disseny: Juan Gil

La gent que fem aquest BIM volem que estiga obert al major nombre d'opinions. Tot aquell que vulga col·laborar, de qualsevol manera, ens ho pot fer arribar a l'ajuntament o a l'adreça electrònica bimatzeneta@gmail.com.

Col·laboracions, incloses les fotogràfiques, d'aquest número:

Associació d'ames de casa (Tere Vayá), Melchor Rovira, Carmen Rovira Monfort, Paco Esteller, Pilar Ferreres, Miguel Ángel Moliner, Arcadio Vidal, Rafa Gil Marín, Neus Bartoll, Eliseu Bellés Martí, Eladi Roca, Leo Gil Saura, Xavi Pallarés, Tere Ortí, Manel Villalonga, Eva Bellés, Paco Usó, Francisco José Blasco.

LES FESTES SÓN CADA DIA

L'actual serà el segon estiu sense festes patronals a l'ús. No és moment encara de grans multituds sense control de distàncies, però excepte sorpreses o mutacions no sembla que aqueix punt d'inflexió estiga allunyat del present. Absents els festejos taurins, inactives les revetles, descartats els sopars multitudinaris a peu de carrer, la commemoració a les icones religioses locals es veurà reduïda a un programa cultural, diversificat i creatiu per a conciliar la prudència amb el lúdic. No es pot aspirar a molt més en un present que es resisteix a condemnar el coronavirus que ha deslligat la pandèmia a l'extinció.

No obstant això a les encara restriccions, els antics hàbits de vida inherents a l'espècie humana s'obrin pas de nou per a reacomodar-se en un dia a dia que no pot ni compadir-se pel patit, ni desatendre al viscut.

Atzeneta manté el seu pols amb el present per a ingressar en el futur fent olor de renovat. Créixer sostingut, sord, sense fer soroll; millorar les prestacions, els serveis, les infraestructures sense massa publicitat, fent més que dient, hauria de ser la fórmula de qualsevol govern, de qualsevol.

Una majoria de ciutadans es confessa fatigat per la política, millor pels polítics, per la propaganda que fan de si mateixos, del seu partit, de les seues idees, insistentment repetint el mateix davant qualsevol de les excessives càmeres o micros que poblen l'ecosistema informatiu patri i no tan patri perquè no sembla solament un mal espanyol aqueix cansament de la frivolidat que emmarca la política. La carrinclona participació en les eleccions regionals franceses, a penes un terç de l'electorat, és un indicador d'aqueixa separació entre poble i dirigents. No obstant això, els electes exerciran el seu càrrec amb la mateixa impudícia moral que si hagueren sigut recolzats per majoria, assumint el fracàs de la seua connexió amb l'electorat, però només en un primer balanç de danys. Cap indicati de modificar lleis electorals, comportaments o dinàmica de partits per

a aproximar-se al poble.

En contraposició doncs a aqueixa política de declaracions, d'aplaudiments nord-coreans als líders a penes declamen una frase, una màxima, un mantra que ni tan sols sorgeix de la seua collita de creativitat, sinó que li ho han traspasat els seus assessors, el municipalisme discret dels pobles flacs de

padró, però solvents en realitzacions.

La proximitat d'un consistori al seu veïnat mitiga i tempera el menyspreu que massa senten i exhibeixen cap als lideratges fabricats a força de repeticions mediàtiques, a força de reiterar, reiterar i reiterar aqueixa propaganda que des de sempre ha funcionat com a generadora de vots. Els alcaldes i regidors que serveixen als seus pobles sense tot just contraprestació econòmica, invertint un excedent d'hores en la gestió dels seus municipis per a atendre aqueixes necessitats primàries dels seus veïns que només poden ser ordenades des de la proximitat i el coneixement íntim de la idiosincràsia general i de les individuals, constitueixen una reserva d'esperança en l'ésser humà com a conductor del propi ésser humà.

Atzeneta compta amb un d'aqueixos equips gestors que sense recórrer a l'autobombo i a l'autocomplaença ha aconseguit un creixement del municipi per igual estètic, dotacional, mediambiental i associacionista. Què importa si no hi ha festes patronals a l'ús si el futur fa olor de net, si la localitat resisteix l'investida de la despoblació i si les vacunes ens estan tornant aqueixa llibertat ben entesa d'antany?

Estiu, suor, però sense llàgrimes.

L'AODL informa

Cursos per al Foment de l'Ocupació i l'Emprenedoria

Dins l'Estratègia Provincial per al Foment de l'Ocupació, l'Emprenedoria i la Promoció Econòmica de la Diputació per al 2020/2021 l'Ajuntament d'Atzeneta ha sol·licitat diversos cursos durant aquest any 2021 que tindran lloc al nostre municipi emmarcats dins del Pla provincial de Formació i Intermediació Laboral:

1) Programa de inserció laboral i desenvolupament personal per a l'ocupació:

Taller del certificat digital per a la inserció socio-laboral. Aquest taller va tindre lloc el primer semestre durant els dies 3, 4 i 5 de maig en horari de 15:30 h a 19:30 h, amb una afluència total de 6 persones.

2) Programa de formació en competències professionals i de l'àrea lingüística:

Taller de Anglès per a la promoció turística local. Aquest taller està previst per a l'últim trimestre de l'any 2021. Dirigit a persones desocupades o en recerca de millora d'ocupació amb una durada de 30 hores.

L'AODL
Pilar Ferreres Garcia

A Atzeneta cal saber

Curs de teatre per a joves

Des de l'Ajuntament i l'Assemblea de Joves d'Atzeneta del Maestrat, amb la col·laboració de la Mancomunitat de Penyagolosa i l'IVAJ, s'han organitzat per als mesos de juliol i agost dos tallers de teatre per a joves a partir de 12 anys. Cadascun d'aquests cursets constarà de 15 hores, repartides en 3 sessions, i estaran impartits per professorat diferents amb llarga trajectòria damunt dels escenaris.

La inscripció és grauita.

Tercera jornada de pintura mural per la igualtat a Atzeneta del Maestrat

Amb la finalitat de continuar el procés d'embelliment mural d'Atzeneta i amb el motiu temàtic de la igualtat, el 25 i el 29 de juny un nodrit i heterogeni grup de participants, amb predomini

de la gent jove, va desplegar les seues habilitats creatives en la paret del local multiusos. Continuarà.

Documental

Els alumnes de primer de l'ESO van guionitzar primer i grabar després, un documental de com eren i les vivències de les escoles fa uns anys, una realitat que ha canviat molt.

Es pot vore al següent enllaç:

<https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR2zeM5szD4EZZAOx2KoA6EJ62gu2Nxkt3rLkqqF-OE2ro8sF-6xY-VMLaw&v=xCrP5nRjjyl&feature=youtu.be>

Ecoparc mòbil

Aparells informàtics i electrònics , oli mineral i vegetal, cristalls , radiografies, bateries, roba ...

El mes de juny van començar les visites de l'ECOPARC MÒBIL que amb una freqüència mensual permetrà dipositar gratuïtament els residus que no es podem tirar al contenidor per al seu correcte reciclatge.

S'instal·larà a les Escoles Velles.

Atzeneta, El Meu Lloc Al Món

L'actor Ferran Gadea (Tonet a L'Alqueria Blanca) va recalar a Atzeneta per a ressenyar els seus racons preferits. Va ser a primers de juny per a rodar un capítol de #ElMeuLlocAlMón que va emetre A PUNT

el 23 de juny a les 23 hores i que es pot veure en el servei a la carta de la cadena televisiva.

Taller d'ocupació

l'alumnat del taller d'ocupació van rejuntar i pintar el frontó municipal, que presentava un desgast amb el pas del temps.

Centre d'esports "PORTA DE PENYAGOLOSA"

L'Ajuntament d'Atzeneta posa en marxa un nou centre d'esports amb el nom "Porta de Penyagolosa".

Atzeneta és un poble referència en l'esport, són moltes les persones que passen per ací, ja siga per entrenar "La Pujada a la Nevera", "Pujada al Castell", "L'Albarda BTT", "Enduro el Bovalar" i la CSP entre altres curses que passen pel nostre poble, i per descomptat, per totes les rutes que tenim en el terme, per això, naix el centre d'esports "Porta de Penyagolosa".

Es pretén donar un servei de dutxes i guardabicycles per aquelles persones que realitzen esport pel nostre entorn (2€/pers.) D'aquesta manera les persones que ens visiten poden dutxar-se i guardar les bicicles, i així, poder visitar la nostra població una vegada realitzada la ruta.

Cal demanar cita prèvia a l'Oficina de turisme o bazar Merche.

Visita institucional

El matí del 23 de juliol. Atzeneta va rebre la visita del vicepresident tercer de la Generalitat i conseller de Vivenda i Arquitectura Bioclimàtica, Rubén Martínez Dalmau, acompanyat per la consellera d' Innovació i Societat Digital, Carolina Pasqual, acompanyats a la vegada per la secretària autonòmica d' Arquitectura Bioclimàtica i Sostenibilitat Energètica, Laura Soto i de la directora general de l' Agència Avant, Jeanette Segarra.

Al llarg del matí van visitar les diferents actuacions que les conselleries que ells dirigeixen tenen en marxa a Atzeneta, com la rehabilitació de la Casa Palau d' En Jaume i els cursos d' alfabetització digital.

Així mateix, els representants municipals, encapçalats per Santiago Agustina, van tindre l' oportunitat d'exposar-los altres projectes futurs i necessaris per al poble i algunes de les reivindicacions que té la nostra gent en marxa, com l' oposició al projecte de construcció de la MAT.

La cabina canvia d'ofici

Aquesta és la resenya que el Diari Mediterráneo publica a propòsit de la reconversió de la cabina:

El Ayuntamiento de Atzeneta ha conservado una cabina telefónica céntrica durante muchos años ante la extinción de estas en Castellón por su desuso. Ahora han encontrado la forma de volver a darle la utilidad y el protagonismo que se merece, como punto de información turístico y cultural de la población. Este elemento está situado en la zona centro, concretamente en la plaza de La Farola.

El alcalde, Santiago Agustina, explica que "como las cabinas inglesas han desaparecido, queríamos conservar un elemento básico de la ciudad y recordar el pasado tecnológico dándole un toque original y un uso moderno". La cabina, en forma de cuadrado, permite aprovechar sus cuatro extremos, uno de ellos está destinado a la agenda cultural semanal y los restantes a información de servicio y publicidad.

El primer edil también recordó que otro municipio como el de Vistabella tuvo otra idea similar con las cabinas telefónicas.

Atzenetasona i parc infantil

El dissabte 24 de juliol va tindre lloc a la Plaça Major, el 1r concert d'AtzenetaSona i el parc infantil. Es van omplir tots els seients disposats a l'efecte i la concurrència al parc va ser d'allò més nodrida.

Aconseguits els 50 avals per a passar de fase amb la restauració de la Casa-Palau d'En Jaume

Des de l'Ajuntament es va proposar una campanya per avalar la restauració de l'antic palau del segle XVII, de propietat municipal, per tal de mantenir-lo i posar-lo en valor, així com per convertir-lo en centre cultural de referència de la zona.

La Casa-Palau d'En Jaume és una casa pairal del segle XII, en principi propietat de l'Orde de Montesa, on està perfectament representada l'arquitectura palatina del barroc. A grans trets, destaca la sobrietat i senzillesa de la construcció i la riquesa del mobiliari i decoració interior.

El Palau està format per una planta baixa, tres plantes altes i un semisoterrani, diferenciant-se les zones públiques de les privades amb una planta menys les primeres. Tot l'edifici s'articula al voltant d'una escala central en forma de U, il·luminada en la part superior per una finestra lateral, que remarca una de les joies de la Casa: la pintura en honor a la Reina Dido en el fals sostre de la caixa de l'escala.

Aquest Palau ha estat recentment adquirit per l'Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat, la qual cosa ja suposa un pas, imprescindible, per al desenvolupament del projecte que inclou aquesta proposta.

Ara caldria restaurar-lo i posar-lo en valor, la qual cosa suposaria un important impuls turístic a la zona, donada la seva singularitat i riquesa artística, arquitectònica i històrica. Al mateix temps es proposa convertir aquest Palau en centre cultural de referència, donada la seva amplitud i adequació del seu espai per al desenvolupament d'exposicions, conferències, jornades... i altres projectes culturals. Hi sumem el fet de la total inexistència d'un centre d'aquestes característiques a la zona, la qual cosa ens situa en ferm desavantatge respecte a l'accés a la cultura.

Fins al moment de la redacció d'aquesta notícia eren 71 els avals obtinguts, però cal seguir sumant.

Cinema a la fresca

El Casal Popular d'Atzeneta impulsa amb molta il·lusió una nova activitat per aprofundir en el debat al nostre poble sobre la importància de la defensa de la terra que ens acull i ens dona vida, ara que ens trobem immersos en la lluita contra la MAT.

El dimecres 28 de juliol vam poder gaudir del periodista i documentalista Daquid Segarra, autor dels magnífics reportatges sobre l'horta valenciana que ha elaborat al cap dels anys i que es van projectar en una vetllada al carrer.

Aprendre'n d'altres lluites, establir ponts, fer-se preguntes, obrir debats i passar una bona estona parlant del territori i la seua gent. Tot això i més es va poder gaudir eixa nit.

Nous escenaris urbans

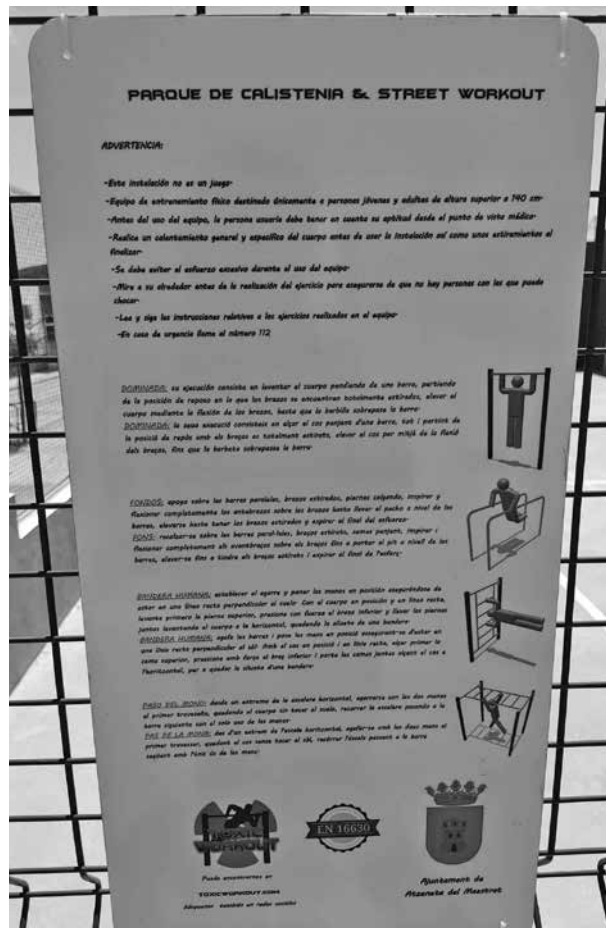
L' Ajuntament d'Atzeneta ha incorporat un nou servei al poble. Es tracta d'un parc de calistènia i street workout, junt amb un suport de TRX. D'aquesta manera s'amplia l'oferta d'esport-salut des d'un enfocament actual.

La calistènia és un sistema d'exercicis físics amb el propi pes corporal. En aquest sistema, l'interés està en els moviments de les cadenes musculars

que formen el nostre cos. La paraula prové del grec kalos (bellesa) i sthenos (fortalesa). L'objectiu és l'adquisició de força i bellesa en l'exercici. És la bellesa que té el cos en moviment.

Street workout vol dir "entrenar al carrer".

També s'ha adequat una zona amb màquines per al manteniment físic. Aquesta està ubicada a l'inici del passeig de la carretera de les Useres.

Festes patronals 2021

L' Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat està planificant les Festes Patronals 2021, adaptades a la situació sanitària. Tindran lloc del 20 al 29 d'agost.

Amb motiu de la pandèmia mundial causada pel coronavirus, i pensant amb la salut de les persones, ja que aquesta és prioritària, s'ha acordat realitzar uns actes festius-culturals i lúdics per a totes les edats que compliran estrictament amb la normativa sanitària vigent en el moment de la seua realització.

No a la MAT

Reproduïm el text que apareix en Change.org per fer front a la MAT. Tant l'ajuntament com el veïnat han unit els seus esforços per impedir el pas de la línia pel nostre terme municipal.

Els veïns del Pla de Meanes s'han manifestat en contra del seu traçat i continuen mobilitzats per a lluitar contra el projecte.

Les Comarques de Castelló ens unim contra la línia de Molt Alta Tensió (MAT) de Red Eléctrica de España (REE). Aquest projecte afecta a les poblacions de Cincorres, Castellfort, Ares del Maestrat, Benassal, Culla, la Torre d'en Besora, Atzeneta del Maestrat, la Vall d'Alba, les Useres, Vilafamés, Sant Joan de Moró, Borriol, Almassora i Castelló de la Plana.

No ens quedarem de braços plegats veient com destrueixen els nostres pobles, termes i paisatges naturals. I com es transformen en un lloc pitjor. Volem viure de manera sostenible i digna mantenint les arrels que ens van deixar els nostres avantpassats, llocs pels quals ells van lluitar tant, van patir guerres i així i tot, ningú va aconseguir moure'ls d'ací. Volem un interior viu, on puguem sobreviure amb els oficis que ens han permés avançar com a societat, i rebutgem la idea de progrés de multinacionals i monopolis elèctrics. Ens oposem a projectes com aquest que amenacen la vida de les persones i els ecosistemes. No deixarem que la cobdícia d'uns

pocs passe per damunt del bé comú. Per a nosaltres i les pròximes generacions. El territori es defensa estimant-lo i habitant-lo.

Què és la MAT i com afecta?

Les línies MAT són línies de molt alta tensió que poden portar fins a 400 KW, s'utilitzen per al transport d'energia a llargues distàncies, que en cap cas subministren electricitat a les persones i pobles pels quals transcorre. Les línies MAT són autopistes elèctriques amb torres d'entre 40 i 70 metres d'alçària i 15 d'amplària, construïdes amb fons públics que serviran a grans companyies privades per a poder vendre energia allà on vulguen. La seua intenció és connectar tots els mercats europeus amb el nord d'Àfrica i Orient Pròxim, per a poder produir energia on siga més econòmic a cada moment i traure un major benefici.

REE té dues línies projectades, la línia Morella-Almassora i la segona, Almassora-Godelleta. D'altra banda, l'empresa Forestalia vol construir una altra per a transportar energia produïda des dels macroparcs eòlics que vol instal·lar a Terol fins a la subestació de Morella.

Informes científics elaborats per experts de més de 17 països relacionen l'exposició a camps electromagnètics amb malalties com a leucèmia, Alzheimer i alteracions del sistema nerviós.

El Consell Europeu recomana el principi de precaució, segons el qual en cap cas es podria situar la línia a menys de 500 m de cases disperses i fins i tot a 1 km de poblacions d'un nucli habitat, cosa que no compleixen. La MAT suposa una enorme cicatriu per al territori, grans afeccions sobre les espècies que l'habiten causant una gran mortalitat en ocells, a més de crear una barrera insalvable per als animals que no poden volar. També destrossen el patrimoni cultural, històric i artístic, a més del turisme. D'altra banda, l'aspecte emocional dels qui tenim un vincle amb el paisatge que estimem i valorem. Tot això agreujarà el problema de la despoblació i de les dificultats de la vida en el món rural qui vindrà a envoltar-se d'aerogeneradors, granges solars i línies de molt alta tensió.

Què proposem?

Aquestes macroinfraestructures no aporten cap benefici a les nostres comarques, a més de suposar un cost de 60 milions d'euros, amb aqueixos diners es podria folrar totes les teulades de fàbriques i edificis públics amb plaques solars. Considerem que, en lloc d'apostar per grans parcs eòlics o solars en zones allunyades de la població, s'hauria d'apostar per generar l'energia més prop d'on s'ha de consumir.

Totes aquestes instal·lacions generen un important impacte en el territori, igual que la línia MAT. Els pocs llocs de treball que puguin generar no compensen la destrossa que suposa, ni la pèrdua de treballs en el sector de l'agricultura, ramaderia i turisme.

Les nostres esportistes

Eva Bellés Bellés

Córrer també és viure

Treballa en l'UJI, és mare de dos fills i corre, corre i corre. Des de quan? Fins a on? Ella, Eva, respon, en primera persona.

NOM: Eva Bellés Bellés

EDAT: 47 anys

ESPORT: curses per muntanya

DISCIPLINA: Distàncies mitges i llarga distància

EQUIP: Club Muntanya At-zenet

ANY D'INICIACIÓ: Es podria dir que 1999, la participació en la primera edició de la MIM, la Marató i Mitja, cursa que en aquell moment sortia de davant l'Estadi Castalia de Castelló i que té la seva meta en Sant Joan de Penyagolosa. Un company de feina que era muntanyer i amb qui havia fet alguna eixida a Pirineus em va convèncer per a participar. Quina experiència i que llarg es va fer...

MOTIU DE LA INICIACIÓ: Des de ben menuda m'ha agradat fer esport i he tingut un esperit competitiu, però no va ser fins des-

prés d'acabar la meua etapa universitària quan vaig començar a eixir a la muntanya amb certa regularitat amb Demetrio, Rosa Mari, Cisco, Toni, etc. Els diumenges eren una festa, rutes espectaculars, bons esmorzars i millor companyia, els elements fonamentals per a crear afició. Però va ser la MIM, la nostra Marató i Mitja, la que va encendre la flameta de la competició que encara dura. La preparació de les primeres edicions consistia a apuntar-se, entre els mesos de gener i maig, a totes les curses i marxes de muntanya de la contornada que en aquell moments no n'eren moltes: marxa a peu de Borriol, Pujada a la Nevera d'Atzeneta, Sant Sebastià de Vilavella, la Marxa de Cabanes...

La Uji també va aportar els seu granet d'arena en aquests inicis, ja que tenia una activitat de formació a la que em vaig apuntar, Iniciació a la cursa a peu, la qual en va donar les eines per portar un entrenament un poc més seriós i que em va permetre evolucionar.

He de dir que de les 20 edicions que porta la Marató i Mitja (l'any passat no es va poder organitzar per la Covid-19), he pres l'eixida 14 vegades i he aplegat a la meta en 13 ocasions. En la resta d'edicions sempre ha hi hagut algun motiu de pes per no participar-hi, com el meu propi casament, dos embarassos, una cirurgia de genoll, una anèmia i el famós any de la pluja, l'any 2000. En aquella ocasió vaig preferir fer l'assistència a la meua parella, Eladi, en un dia amb molt mal oratge on després d'una nit plovent va moure la Rambla la Viuda i tots els barranquets entre Borriol i les Useres. Va ser una edició èpica, que sempre estaré empenedida de no haver corregut.

FACILITATS FAMILIARS: La meua parella, no sols m'ha fet sempre costat en aquesta afició, sinó que m'ha espentat a buscar nous objectius i m'ha donat el coratge i la llibertat d'acció per a preparar i participar en curses que en principi semblaven fora del meu abast. I per a mostra un botó: després de tindre el meu segon fill, em va animar a seguir un pla d'entrenament dirigit per un professional dins d'un grup d'entrenament. Aquest fet va ser un punt d'inflexió, que va fer que la meua dedicació i resultats cresqueras exponencialment i en conseqüència que ell hagera de dedicar més temps als quefers familiars. L'agenda familiar dels últims 10 anys ha girat al voltant dels meus entrenaments

i curses, vacances i infinitat de caps de setmana per eixes muntanyes, i sempre contant amb l'ajuda i recolzament d'Eladi, sóc una privilegiada. I que dir dels seus avituallaments, ni el Kilian Jornet o Nuria Picas compten amb un avituallador tant professional i complet com jo, un luxe. Les curses que he fet fora de la província sempre les hem plantejades com a escapades o vacances en família: Andorra, Zegama, Gran Canaria, Chamonix, Lavaredo, Peñalara, Serra de Cazorla, Guara, Granada, Lanzarote,

de manera que tots eixim guanyant.

HORES D'ENTRENAMENT SETMANAL: Les hores d'entrenament són en funció dels objectius i el moment de la temporada. Després del descans estival sol fer una pretemporada amb poc més de 5 hores setmanals de córrer i donant més importància a les sessions de força. A mesura que es van apropant les curses i en funció de la distància a assolir poden haver setmanes de 15h a 20h d'entrenament creuat a peu i en bicicleta.

HÀBITS DE VIDA: Cuide la dieta, hàbits saludables del son i bona hidratació, el que ve sent un estil de vida saludable, però que no està renyit en fer alguna que altra cervesa després d'un bon entrenament. Respecte a la meua rutina diària, treball d'oficina fins les 15h, extraescolars dels meus fills, casa i entrenaments a última hora de la vesprada. El ser mare treballadora i les hores que requereix l'entrenament fa que siga molt organitzada i que tot estiga agendat en prou antel·lació, és l'única forma d'aplegar a tot.

MILLORS MARQUES:

MIM 2017, 61km, 3.000+, 07:23h, 9a, 1a veterana

Andorra Ultratrail Vall Nord Mític, 112km, 9.700+, 30:09h, 1a absoluta

Ultra Trail du Monblanc UTMB 2019, 170km, 10.000+, 33:21h, 27a i top 10 veterana

ALTRES GUARDONS:

1a Veterana MIM 2014, 2015, 2016 i 2017

Andorra Ultra Trail Vallnord Celestrail, 2015 i 2016, 83km, 5000+, 3a absoluta
 Ultra Trail du Monblanc CCC, 2016, 101km, 6.140+, 17:27h, 7a veterana
 The North Face Lavaredo Ultra Trail-Dolomites, 2017, 119km, 6.400+, 19:35h, top 15 dones
 Gran Trail de Peñalara GTP, 2019, 114km, 5.100+, 4a absoluta

VALORS QUE ET PROCURA L'ESPORT: la pràctica de qualsevol esport porta implícit el valor de l'esforç,

la constància, la superació i els hàbits saludables, però en les curses de muntanya de llarga distància, a més a més, la motivació, el control mental i l'autoconeixement són fonamentals. En el meu cas la pràctica d'aquest tipus de curses en semiautosuficiència també m'ha empoderat com a dona, capaç de fer front per mí mateixa a imprevistos i situacions extremes. Encara que mai he sigut massa poruca, el fet d'haver d'entrenar moltes vegades a soles, ha fet que acabe gaudint d'aquests moments de sol·litud i silenci, amb comunió amb mí mateixa i amb la natura. Però al mateix temps he tingut la sort de compartir molts entrenaments en grup, hores de convivència i d'aprenentatge continu que m'han fet créixer com a persona i esportista. I tot açò, com no, amb molt de respecte per la natura, el nostre terreny de joc. A més a més, la infinitat de curses en què he participat durant aquests vint anys m'han donat l'oportunitat de conèixer a gent de tot arreu amb qui compartisc amistat i passió per la muntanya.

DARRERA COMPETICIÓ: L'última cursa que vaig participar va ser pre-pandèmia, la Ultra Trail Du MontBlanc 2019, una experiència de vida, la cursa de llarga distància per excel·lència, un repte, un somni, i al final una realitat. Mai haguera pensat, allà pel 1999 quan vaig començar, que seria capaç d'acabar una cursa de 170km i 10.000+, on any rere any prenen l'eixida més de 2.500 corredors de tot el món, una bogeria. En

aquest tipus de reptes està clar que la preparació física és fonamental, però fa falta alguna cosa més.

En l'edició de 2019 les condicions climatològiques van acompanyar, cosa important en una cursa d'ultra distància on traveses collets de 2.500m+ d'altitud. Vaig comptar, com no, amb el millor equip avituallador, Eladi, i els meus fills Gemma i Sergi, que esperaven la meua arribada amb alegria i devoció en tots els controls als que es podia accedir per carretera. Però encara així, va haver moments on les forces semblaven que fallaven i que el dolor físic va fer trontollar la motivació per seguir endavant. Ahí va entrar en escena el cap, la força interior, la idea que era una privilegiada per poder córrer en una cursa de renom internacional on el simple fet de poder estar-hi en l'eixida és molt complicat. Les paraules de l'entrenador ressonaven dins de mi tu pots, estàs preparada', el record de la infinitat d'hores d'entrenament amb el meu company Titin, les paraules d'ànims al llarg de tot el recorregut, Brava, Bon courage i la necessitat de no defraudar als amics i coneguts que esperaven que ho aconseguira...Tot plegat repte aconseguit, posició 219 absoluta, 27a de dones i 10a veterana i amb la satisfacció d'haver sigut la 2a espanyola en acabar, detràs de la vasca Maite Maïora. Una batalleta per a recordar quan siga velleta.

REPTES DE FUTUR: Donat que la COVID-19 i certs qüestions familiars m'han obligat a deixar de banda l'entrenament fins febrer

de 2021 el meu repte per a aquesta temporada seria tornar a aconseguir l'estat de forma suficient per gaudir de dues curses que tinc en el calendari, la Ultra Pirineu i la MIM, que tindran lloc en octubre. En el cas de la Ultra Pirineu, 100km i 6.600+ serà la meua primera participació i l'afronte amb una mica de respecte, ja que fa massa temps que no faig aquestes distàncies i desnivells en cursa. Pel que fa a la MIM, serà la meua 15a participació, i encara que veig complicat baixar el meu millor temps, la correré amb la il·lusió de la primer edició i ficant-li les ganes de sempre.

FINS A QUAN?: Fins que el meu cos m'ho permeta i que m'ho seguisca passant bé competint. Supose que en un futur no molt llunyà deixaré de participar en curses de llarga distància per la gran càrrega d'entrenament que requereixen i els efectes negatius a nivell d'articulació però desitjaria que la meua participació en curses de mitja distància s'allargara tot el més possible. I quan l'esperit competitiu o d'autosuperació m'abandoni, de segur que seguiré gaudint

de la muntanya de mode més pausat i contemplatiu.

ALGUNA COSA PERSONAL: Tinc un record molt especial de l'edició de 2018 de la Mítica en Andorra, cursa que em va marcar i que va suposar l'espenta final per apuntar-me a la UTMB l'any vinent. En aquesta cursa de 112Km i 9600m+ vam prendre l'eixida 350 corredors però sols ens vam aplegar a meta 57. No estava massa convençuda quan m'ho va proposar el meu company de fatigues, Vicent Prades (Titín), pel que suposava l'entrenant d'una cursa d'aquesta exigència durant el mes de juny i juliol, però allà que vam anar. El plantejament de cursa era sen-

zill, anar a acabar-la, ja que era el tercer intent del meu company i no volíem arriscar. Eixida molt conservadora, ritmes controlats i seguir fil per randa el protocol d'alimentació i hidratació que teníem marcats. Quan portàvem 70 km de cursa ens va entrar una forta tempesta amb aparell elèctric i granís que ens va acompanyar durant quasi dues hores. Ens va agafar baix de la collada de Pessons, una zona de llacs sense cap refugi natural on guarir-se i amb uns llamps i trons que esgarriaven. En pocs minuts el senderol que seguíem portava dos pams d'aigua i granís que ens glassava els peus, però les ganes d'arribar al següent control ens feia accelerar el pas. Una caiguda de Titín a les gèlides aigües del llac va donar pas a una hipotèrmia que el va obligar a abandonar al control de les Bordes d'Envalira. En aquell moment vaig haver de decidir si donar per finalitzada l'aventura o continuar-la en solitari, de cara a la nit i amb més de 40km per davant. A més a més, l'organització havia tallat la cursa en el control anterior a Pessons, pel que els companys de viatge serien ben pocs. Així que roba seca, un caldo ben calent i amb ànims renovats vaig emprendre el camí. Vaig anar guanyant posicions i ja en l'últim

control i a falta de 12 km per a la meta, Eladi Em passa referències de la 1a dona, que sembla que va per davant de mi a pocs minuts. L'últim esforç, vinga, a per ella, ritme persecusió. Últims metres, creue la meta i sorpresa, m'anuncien com la 1a dona, posició 36 de la general. L'explicació és ben senzilla, la dona que anava per davant de mi, va haver d'abandonar per problemes físics a l'últim control i ningú ens havia avisat, un error de comunicació.

Gent d'ací

Tere Ortí Gasulla AQUEL PRIMER CAFÉ DE 1969

Juanma Velasco

A la gran mayoría de personas que conforman nuestros círculos emocionales se las conoce solo de por ahí, con la superficialidad que alimenta el boca a boca vecinal, a retazos, a anécdotas. Algo así me ocurría con Tere Ortí, quien a pesar de haber sido maestra de uno de mis hijos y madre de un buen amigo, solo la saludaba con atención y con alguna fórmula protocolaria pareja al "tot bé?", pero cuando la conversación te acerca a la mujer, cuando decide exportar sus 78 años a palabra, las leyendas urbanas, rurales en este caso, se desvanecen y entra en escena la auténtica, la que ha decidido exponerse a la impresión subjetiva de quien suscribe.

Le hago saber del confort visual de la casa, me ofrece una cerveza que acepto tras escoger marca y sin otro guion que el de un par de folios que ella ha preparado para hilar más propio su discurso de vida, comenzamos un intercambio verbal que se alargará dos horas y que me descubrirá a la persona que ella ve en sí misma y que me apartará del estereotipo

generalista que yo albergaba sobre ella.

Tere no es d'ací, porque nació en Benassal, en 1943, en una España masajeada por la posguerra. Aunque en estos territorios del interior levantino el hambre no acuciaba gracias a una autarquía alimenticia, el dinero tampoco, y en consecuencia las niñas de aquellos tiempos buscaban la felicidad en lo cotidiano: las calles, los juegos, las canciones, las amigas...

Cursó sus años escolares en Benassal, pero una situación familiar removida quiso que Tere, su madre, y la añadidura de una tía soltera a la que el destino dispondría que la acabara cuidando durante su año final de vida, migraron a Castelló, a los dominios de una familia aristocrática: a servir, a cocinar, a limpiar, que por aquellos comienzos de los cincuenta era lo más socorrido para que las chicas y mujeres de los pueblos de interior tuvieran posibilidad de prosperar.

La ausencia de su padre no le provocó trauma alguno. Tere admite que tenía constancia para los estudios, que se le daban bien las letras y los números, y tras completar, por mediación de la familia laboral de acogida, la primaria y hasta tercero en la Consolación de Castelló, a su término ingresó con una Beca del Patronato de Igualdad de Oportunidades en el Ribalta y allí simultaneó el bachiller con los estudios de Magisterio en modo libre, tres años por entonces. En 1964, a los veintidós, obtuvo su título de maestra y al año siguiente, a sus 22, opositó no solo con éxito, sino con mérito, al ocupar la 13ª

posición de un total de 31 plazas convocadas.

Tere ya era maestra. Tenía la pujanza de la juventud, apetencia por enseñar y una vida por desenvolver. Su madre y el añadido de su tía se mudaron con ella a La Serratella, su primer destino provisional en el que la recibieron con honores casi militares y que escogería como plaza definitiva tras un segundo año de estancia docente en Culla.

En el año 1967, con Atzeneta todavía en el imaginario de lo desconocido, se ocupó de impartir las materias de primaria a la infancia escolarizadas de La Serratella. Su vida transcurría pacífica en lo sentimental hasta que en el verano del 69 apareció Cristóbal, el teclista de los Criosger's, un tipo espigado,

miope, certero con las palabras, que acabó por revelarse como atzenetí y como panadero, y que le propuso tomar el primer café de los cientos, miles que se sucedían.

A ese primer café le siguió también una primera carta con Cristóbal como remitente. Y hubo respuesta por parte de la destinataria. Sencillamente, se enamoraron. Sin eufemismos, sin reservas, sin contención. Ambos se parecieron honestos, con intenciones de ir más allá de las manos y los besos y tras un noviazgo de tres años se casaron en Atzeneta en 1972.

Sin embargo, un episodio turbio de nubosidad familiar se entrometió en la armonía sentimental de Tere. Su madre no aceptaba al "panadero". Al principio la novia pensó que a su progenitora le parecía poco partido para su hija, pero con el tiempo la negativa adquirió tintes de posesión, y manifiesta Tere que igual hubiera reaccionado aunque su pretendiente hubiera sido un lord inglés. Era la presumible pérdida de una hija adosada a ella y a su hermana la que motivaba su rechazo y como no había posibilidad de entente, tras agotar las vías de diálogo, Tere escogió amor de hombre frente a amor de madre y no se arrepintió jamás.

Con las tornas familiares cambiadas, fue su padre quien asistió a la boda y su madre y su tía las grandes ausentes. Con los años, aunque la relación no recuperó las trazas convencionales del amor materno filial, su madre aceptó su error y recuperaron lo civilizado en asuntos de trato.

A los 29 años, Atzeneta apareció por primera vez en la evolución de Tere y hasta hoy, tras casi medio siglo de trayectoria allí se mantiene, lúcida como tres procuradores, activa como un ministerio, ordenada como una secuencia binaria, serena como una de esas oraciones que le dedica al "de arriba", como refiere a su Dios, y con el que no siempre se ha mostrado de acuerdo con sus decisiones.

Retornemos a 1973. Con el matrimonio llegó la mudanza. No solo de casa, que también, sino de familia y de destino docente. Todavía en una primera etapa en el antiguo Colegio para pasar al poco a "Les Escoles". 33 años de desempeño en Atzeneta con un sinnúmero de chicos y chicas que desfilaron por su pedagogía exenta de golpe alguno, algo poco común en unos tiempos académicos distintos, casi opuestos a los actuales, donde la letra seguía entrando con sangre. Centenares de alumnos los que pasaron por sus métodos amables, dinámicos, flexibles, pacientes cuando la primera explicación no bastaba para la asimilación de la materia y convenía dar una segunda, una tercera desde otra óptica, con otro foco.

Su trayectoria académica finalizó en 2005, a los 62, tras cuatro décadas completas en activo, con el deber cumplido, con Cristóbal en vías de extinción prematura y con Paloma y Alejandro, las dos prolongaciones genéticas del binomio Badenes-Ortí encauzados en sus propios hábitats profesionales.

Porque ese 2005 fue su annus horribilis, sobremanera porque Cristóbal, su complemento directo sentimental con quien no discutió una sola vez, según confiesa, se vio obligado a morir por la inmunodeficiencia que le causó el trasplante de médula al que tuvo que someterse para tratar de vencer un cáncer linfático que le sobrevino por efectos de los medicamentos que tomaba en evitación del rechazo del trasplante de riñón al

que hubo también de someterse cinco años antes para paliar la insuficiencia renal que, teoriza Tere, pudo gestarse como consecuencia de sus malos hábitos de sueño, de ese querer llegar a sus múltiples facetas y ocupaciones sin dejar de lado un trabajo tan sacrificado en lo horario como el de panadero.

Malos hábitos en los ritmos circadianos que no se vieron reforzados por el alcohol o cualquier otra sustancia, solo la adrenalina de degustar la vida con intensidad, casi siempre montado en un coche, porque con un volante entre las manos a Cristóbal le cambiaba el ánimo, le desaparecía la tos y se olvidaba de que el sueño resulta indispensable para la salud. Fueron decenas, más, centenares, quizá miles, las noches hurtadas a ese sueño, proveniente de cualquier pueblo o ciudad en su condición de teclista de las distintas formaciones musicales a las que perteneció, relata Tere acompañándose de la sonrisa convincente de quien ni siquiera se planteó iniciar cualquier otra relación una vez desaparecido su único motor emocional. Le confieso que llegó a mis oídos la bruma de que una Nochevieja el dúo Badenes-Ortí intentó acudir a Viena al Concierto de Año

Nuevo, en coche, naturalmente, pero Tere me desmiente la leyenda popular y me traspassa que ahí no, pero que viajaron lo suyo, solos y acompañados de los niños. Por España y por el extranjero, porque a diferencia de lo que se estilaba en el oficio de amasador de pan, Cristóbal quiso tener vacaciones y las tuvo. Roma, donde el descaro y la fe del músico, panadero, viajante y tantas otras facetas, consiguieron abrirse paso hasta la fila que daba a la mano de Karol Wojtyła y la estrecharon. Tierra Santa fue otro de los destinos motivados por la inclinación religiosa de la pareja, París y su ópera, Madrid y los musicales más renombrados de los años del esplendor, incluyendo un Jesucristo Supershtar con apuros aeroportuarios.

Años de luz, de construir primero la misma vivienda que sigue ocupando en la actualidad, en sustitución de una primera provisional de alquiler, y después una familia, con Tere integrada por completo, a falta de uno propio, en el que ha acabado siendo su clan, un clan numeroso, estrecho y solidario el de los Badenes. Reseña que todavía le resiste un hermano carnal, nonagenario del que refiere que todavía baila lo que le echen y con el que mantiene una relación frecuente. Se

acabó reconciliando con su madre y prueba de aquello es que, como se ha aludido, acabó acogiendo a aquella tía cizañera en su casa para atenderla hasta que falleció.

No ha dejado perder sus raíces benassalencques. Cada año acude a la fiesta de los quintos de su pueblo natal y revive con sus coetáneos una infancia de la que no guarda otras reminiscencias que las de la inocencia risueña. Le informo de que he tratado con numerosos vecinos de Benassal con motivo de mi último libro e inevitablemente, como sucede siempre que se prospecta en ecosistemas reducidos, aparecen coincidencias, vivencias, casualidades.

Ha continuado viajando. Tras la muerte de Cristóbal, cuando se repuso de su lesión de rodilla, decidió que el duelo mejor con sonrisa, con la evocación de las tres décadas largas felices vividas en su compañía. Ayudaba la religión, el amparo de ese merodeador omnisciente al que se encomienda cuando percibe alguna vía de agua, exterior o íntima. Viajó sin descanso hasta la pandemia. En ocasiones hasta tres destinos por año. Por igual por España que alejada de sus fronteras. Con compañías diversas,

prueba de su carácter afable, conciliador, con la misma paciencia en la escucha de la cháchara ajena que lo fue en la enseñanza. Se la percibe saludable, excelentemente conservada, impropia para su edad tardía, rápida de reflejos, precisa de dicción, minuciosa en el recuerdo.

Dos horas para sintetizar una vida de casi ocho décadas puede parecer incluso un sarcasmo, pero nos basta para condensar el trazo grueso y algunas ramificaciones delicadas. Intervino en política, fue teniente de alcalde en el primer ayuntamiento democrático, en 1979, bajo las siglas de aque-

lla UCD de un Adolfo Suárez con el que llegó a fotografiarse a su lado. Rememora la época con una nostalgia exenta de conflictos, de la forja de una democracia municipal en la que todos eran bisoños. Después lo dejó, su vocación no pasaba por proyectarse en la política. Confiesa que ha mudado de ideología en lo municipal y admite la eficacia de un equipo de gobierno local que vive y siente a pie de vecindario, que se arremanga cuando debe y que busca más el confort dels atzenetins que la propaganda. También quiere dejar constancia, por aquello de mostrar su compromiso con el asociacionismo atzenetí, que ha formado parte de la junta directiva de las Amas de Casa y del Hogar del Jubilado.

Sus hijos le dedican atención, sin que ella les imponga una disciplina de visitas, pero se medio derrite cuando salen a colación sus tres nietas: Martina, María y Adriana, a las que mima con pericia de abuela y cuida cuando la ocasión lo demanda. El trío femenino desciende de Alejandro y solo la mayor coincidió ocho meses con los últimos meses

de Cristóbal.

Aunque no lo tratamos, estoy convencido de que habla con Cristóbal sobre ellas, de que cuando aprieta la melancolía, sin testigos, sin otro intermediario que ese Dios común al que ambos abrazaban, le traslada la recarga emocional que suponen en su cotidianidad, sin reproches por haberse descuidado tanto en sus pautas horarias, repitiéndole aquel "Martinita bonita" con el que el panadero que no fue bien recibido en su casa a

finales de los sesenta solía agasajar verbalmente a su primera nieta.

Aunque es julio y amenaza el mediodía, el calor se mantiene a raya en la terraza. Declino una segunda cerveza. Declino incluso la invitación a comer. Curioseamos las fotos en su móvil, y exhibo una envidia manifiesta ante su exquisita clasificación y le requiero que escoja una decena compilatoria de su existencia y me las haga llegar.

No pocas veces, con Alejandro como blanco, cuando los pájaros de la juventud picoteaban nuestras cabezas, hemos bromeado con

su apellido materno y su asociación con las magdalenas que elaboraban en una panadería a la que, por convenio de pareja, Tere no prestaba sus servicios más allá del rito de la Pascua.

Imagino que supone esta asociación facilona, pero esto ya lo recuerdo cuando he salido de un hogar que huele esdrújulamente a hogar, pese a estar habitado por una única persona.

Ens contem des del Col·legi

El CRA de Penyagolosa s'obri i es dona a conèixer per esdevenir un pilar contra el despoblament

No podrà ser igual que abans de la pandèmia, però esperem que tampoc siga com aquest. Les bones sensacions per al curs vinent estan impregnant el nostre centre i ens aboquen a continuar potenciant els canvis metodològics iniciats abans de la COVID-19.

El proper curs iniciarem el camí explicant a tota la comunitat educativa el nostre projecte educatiu, el que avui en dia es coneix com a "línia de centre". I és que volem fer de l'escola un lloc d'interacció amb les famílies, que aposte per la formació i l'aportació d'idees a implementar. En aquest sentit, també cercarem la interacció amb les associacions culturals i esportives municipals, perquè creiem que el futur d'aquestes es pot anar teixint des de l'àmbit escolar i nodrir-nos mútuament del treball conjunt sobre la infància i la joventut del poble.

El passat 19 de juny, a la jornada de l'Aplec de Penyagolosa dedicada a la infància que es va desenvolupar ací a Atzeneta, vam oferir un tast del projecte educatiu del CRA. Vam explicar, mitjançant vídeos, el funcionament de les diferents etapes al nostre centre, la nostra singularitat com a Col·legi Rural Agrupat format per tres aularis i alumnat de cinc municipis i, especialment, mostràvem el paper que pot jugar la nostra escola (situada en una zona assetjada per la despoblació) alhora d'assegurar un futur viable per a tothom que vulga desenvolupar el seu projecte de vida en l'entorn natural i social de Penyagolosa.

I és que lluitar contra el fenomen del despoblament és una tasca de tots i totes, però des del nostre front, l'educació reglada, tenim molt a fer i a aportar per donar-li la volta a una situació que estem en condicions de revertir. Sabem que un interessant model pedagògic, actualitzat i d'acord amb

les característiques del nostre entorn; un excel·lent nivell curricular, basat en aprenentatges significatius; un òptim model inclusiu, on l'atenció a tot l'alumnat siga l'essència d'igualtat que esperem en la nostra societat, i un bon model coeducatiu, en el qual tots i totes tinguem les mateixes possibilitats i els aprenentatges ajuden a visualitzar el paper de les dones en tots els camps i en totes les èpoques, és el model conjunt d'escola que desitgem. Treballem per aconseguir-ho portant a terme una tasca de formiguetes: cada any una passa més enllà. Perquè cal assumir que els canvis han d'anar units a la formació del personal, a la implicació màxima d'aquest, a la informació i participació de la comunitat educativa... Han de ser canvis reals, que donen resultats i que ens ajuden a aconseguir l'objectiu dels millors models exposats abans.

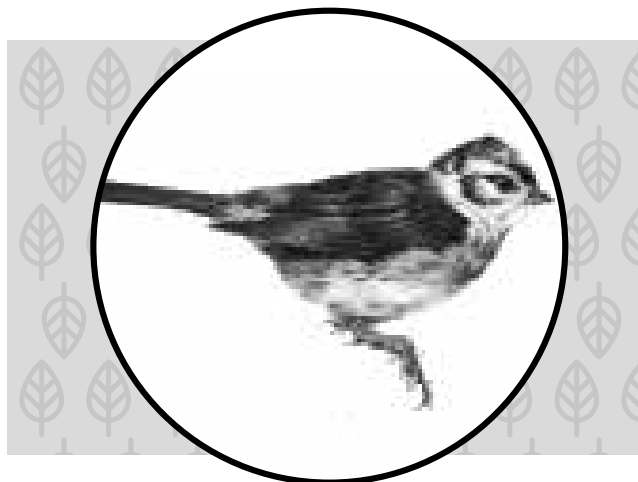
Fer front al despoblament, a més a més, també és possible garantint altres serveis complementaris, com ara el transport i el menjador, o consolidant i diversificant l'oferta educativa. En aquest sentit, que any rere any anem implementant un nivell d'educació secundària ens permet augmentar l'oferta educativa fins completar tota l'etapa obligatòria dels sis als setze anys. Clarament es tracta d'una millora per al nostre municipi que permet a desenes d'alumnes no haver d'agafar un autobús tots els dies, però que també comporta que l'alumnat dels pobles del voltant pugui gaudir d'una continuïtat de projecte educatiu i una reducció considerable de temps de transport a l'hora de prosseguir l'ensenyament obligatori. Així doncs, el proper curs, alumnat de Vistabella, Xodos i Les Useres vindran al nostre aulari, augmentant-ne el còmput total d'estudiants de manera notable i engrescadora, com ja s'ha esdevingut positivament en aquest curs escolar en el conjunt del CRA. I com déiem, un bon servei de menjador també és essencial, perquè ajuda a la conciliació familiar i millora la cohesió del centre, ja que crea forts vincles afectius entre l'alumnat que gaudeix del servei, permet una educació transversal molt interessant i, perquè no apuntar-ho també, ofereix un seguit de llocs de treball dels quals se'n fan càrrec, actualment, fins a dotze persones dels nostres pobles.

Però com apuntàvem a l'inici, us esperem a tots i totes en aquestes jornades de presentació del nostre projecte educatiu que convocarem a principi de curs en què desitgem rebre les vostres propostes i idees. Estem a la vostra disposició. Salut i educació!

Medi ambient

Paco Esteller

Escribano cerillo

- **NOMBRE CIENTÍFICO:** Emberiza citrinella.
- **CLASIFICACIÓN:** Orden Paseriformes, familia Emberizidos.
- **HÁBITAD:** Bosques de coníferas, misota y parques.
- **ÁREA DE DISTRIBUCIÓN:** Europa y Asia.
- **CARACTERÍSTICAS:** Mide unos 16 cm, de longitud y pesa, por término medio 30 gramos. El plumaje de las partes superiores es de color pardo con bandas claras y oscuras, mientras que de la cabeza y las partes inferiores son de color amarillo limón con franjas de color pardo en los flancos. Las timoneras externas de la cola son de color blanco. Las hembras presentan un color amarillo apagado.
- **VIDA Y COSTUMBRES:** Anida entre los setos y praderas. La hembra se encarga exclusivamente de construir el nido, con una copa revestida con hierbas y musgo. Cada año se llevan a cabo 2 o 3 nidadas, constituidas cada una de ellas por 3-5 huevos, que son incubados por la hembra por espacio de 11-13 días. Las crías, nidícolas, son alimentadas y asistidas por los dos progenitores. Inician el vuelo a los 16 días.

Oregano

- **NOMBRE CIENTÍFICO:** Origanum vulgare L.
- **FAMILIA:** Labiadas.
- **SINÓNIMAS:** Mejorana bastarda, orega, aitz-bedarr, ourego.
- **DESCRIPCIÓN:** Planta vivaz y aromática, tiene tallos erguidos, prismáticos, vellosos, ramificados generalmente en la cima y con frecuencia rojizos. Llegan a alcanzar un metro de altura. Tiene hojas pequeñas, ovaladas, verdes por el haz y lanuginosas por el envés, brotan de dos en dos en cada nudo, enfrentadas. Florece en verano. Flores minúsculas, purpúrea o sonrosadas e espigas terminales. Fruto seco y globoso. Olor aromático, sabor amargo.
- **PROPIEDADES:** Antiespasmódico, tónico, expectorante, antiálgico, antiséptico, emenagogo, estomáquico, estimulante, etc.
- **PARTES UTILIZADAS:** Toda la planta, de especial manera las sumidades floridas.
- **COSECHAR EN:** Verano.
- **COMO SE USA:**
- **Para la salud:** **Asma;**Decocción: Hervir durante 10 minutos en 1L de agua, 30 gramos de sumidades floridas. Filtrar el líquido, edulcorado con miel y tomar durante el día. **Menstruaciones difíciles y dolorosas.** Infusión: Poner en una taza de agua hirviendo una cucharada de sumidades floridas, dejar reposar, edulcorar y tomar tres veces al día.
- **Para la cocina:** Fresco o seco el orégano constituye un aromatizante indispensable para la preparación de numerosos platos típicos de la cocina mediterránea. También se utiliza para la preparación de vinos dulces aromáticos, vermut, licores, etc.
- **Para la belleza:** Desodorante. En el baño resulta un excelente tónico y desodorante. Basta meter en el agua templada un saquito de tela con sumidades de orégano. La infusión de orégano de 50 gramos de planta en 1L de agua es muy eficaz para mantener la piel tersa y fresca.

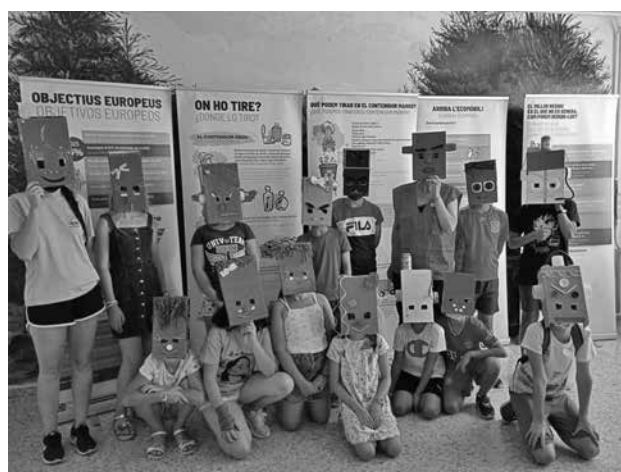
Itinerari per la rambla d'Atzeneta

El matí del 17 de juliol, acompanyats per les educadores mediambientals de la Diputació de Castelló, un col·lectiu de veïnes i veïns va poder gaudir d'un entretingut passeig pels voltants de la rambla d'Atzeneta, al mateix temps que aprenia la importància de gestionar bé els nostres residus.

Taller de caretes amb materials reciclats

A mitjants de juliol dos tècniques mediambientals de la Diputació de Castelló van realitzar un taller de creació de caretes de cartró a l'alumnat de l'escola d'estiu.

Des de la UJI

El passat islàmic de les terres de Penyagolosa (II)

Miguel Ángel Moliner

A l'últim BIM vaig escriure una primera aproximació al passat islàmic de les terres de Penyagolosa, a partir de les restes identificades arran de l'Inventari Arqueològic de la Mancomunitat de Penyagolosa, finançat pel programa Encultura-UJI del Vicerectorat de Cultura i Relacions Institucionals. Recordem que a l'època califal (s. VIII-XI) hem identificat, de moment, dotze jaciments a Atzeneta, sis a Vistabella i set a Xodos. Aquests vint-i-cinc jaciments es poden classificar en tres tipus: fortificació militar de control territorial, cova i explotació minera i agropecuària.

La història d'Al-Àndalus ens diu que a l'any 1031 va finalitzar la guerra civil iniciada al 1009, la qual va provocar la desintegració del califat de Còrdova i la creació dels regnes de taifes. El territori de Penyagolosa va formar part de la taifa de València fins la conquesta cristiana al 1234.

Un fet rellevant d'aquest període és que es produeix un canvi en l'organització territorial de les terres de Penyagolosa. Mentre a l'època califal sembla que la fortalesa del Marinet era el centre del poder militar, ara Culla es converteix en el castell (hisn) dominant del territori (aquesta unitat territorial perdurà després de la conquesta cristiana). Segons Joan Negre, els primers indicis del castell de Culla es troben a finals del s. XI en fonts àrabs i llatines. Efectivament, tal com es fa ressò Mossén Jesús Miralles en un dels seus escrits, Rodrigo Díaz de Vivar va establir un estol de tropes a Culla (Quelga) i a Montornés quan el Cid va conquerir i senyorejar la taifa de València (1094-1102). Les tropes castellanques van abandonar aquest territori al 1102, el qual va tornar al domini àrab. Per tant, a finals del s. XI, Culla ja era el hisn que controlava aquestes terres. En un altre document posterior (de l'any 1213), en què el rei Pere el Catòlic (pare de Jaume I) fa donació-promesa del Castell de Culla als templers, apareix el nom d'Atzeneta i del Castellar (el Castell d'Atzeneta) com a llocs que formen part del domini de Culla.

Respecte a les restes arqueològiques, el pri-

mer que destaca és que al s. XI sembla que s'abandonen molts dels assentaments de difícil accés ocupats durant l'època califal. No hem trobat restes posteriors al s. XI en fortificacions defensives com el Marinet (Xodos), el Morral de la Lloma Bernat (Xodos), els Casals (Atzeneta), la Talaiola (Atzeneta) o el tossal del Mas de Campos (Vistabella); en assentaments en cova com la Roca del Raudor (Atzeneta), la Roca Tomata (Atzeneta), el Puntal del mas de Giron (Atzeneta), el forat Fondo de les Roques Llises (Xodos), el forat del Falcó (Xodos) i la cova de les Calçades (Xodos); i en explotacions mineres i agropecuàries com la Foia de Vidal (Atzeneta), el mas d'Ahicart de Baix (Atzeneta), la moleta de Gargant (Xodos) i la Noguereta (Xodos).

En canvi, hi ha unes quantes fortificacions militars que tenen continuïtat, com el Racó (Atzeneta), la moleta del Mas del Pont (Vistabella), el tossal del mas de Mançanars (Vistabella), mentre que se'n consoliden d'altres, com ara el Castell (Atzeneta), el Collao (Atzeneta) i el mirador de la Torre (Xodos). Totes aquestes fortificacions estan ubicades prop de vies de comunicació. Les coves sembla que són abandonades definitivament en el s. XI, mentre que es potencien les explotacions mineres i agropecuàries als plans.

Al cas d'Atzeneta en aquest període apareix un quart tipus d'assentament (junt a la fortificació militar, les coves i l'explotació minera i agropecuària): l'alqueria (qarya). En època andalusina una qarya era una unitat residencial de tipus agrari formada per un grup d'habitatges amb diferents àrees de treball. Les comunitats camperoles de les qarya s'assentaven per criteris tribals o genealògics.

El lloc denominat Sol de la Vila podria haver albergat una qarya. S'ha de dir que no s'ha trobat cap resta arquitectònica o arqueològica que ens permeti confirmar aquesta hipòtesi i fer una datació de l'origen d'aquest indret i, per tant, de la fundació del nostre poble. El fet que

Època de Taifes (1031-1234)

	<i>Atzeneta</i>	<i>Vistabella</i>	<i>Xodos</i>
<i>Fortificacions militars per al control territorial</i>	<i>Castell (s. X) Collao (s. X-XII)</i>	<i>Moleta del mas del Pont (s. IX-XII) Tossal del mas de Mançanars (s. IX-XII)</i>	<i>Mirador del Castell (s. X)</i>
<i>Explotacions mineres i agropecuàries</i>	<i>Atzeneta (Sol de la Vila - s. XI-XII) La Madonya (s. IX-XII) Mas de Peraire (s. IX-XII) Mas Propet (s. IX-XII)</i>	<i>Carrascal del mas de Coixa (s. X-XII) Racó de la Serradassa (s. X-XII) Mas de l'Alforí (s. IX-XII) Ombria del Pont (s. IX- XII)</i>	<i>La Banyadera (s. X-XII)</i>
<i>Camins</i>		<i>Camí del Pont (s. VIII- XIV)</i>	
	6	7	2

el nucli antic de la població haja estat alterat per múltiples obres i que estiga cobert per una capa de formigó, fa hui per hui quasi impossible determinar l'origen del nostre poble a partir de l'arqueologia. Si hem de fer una hipòtesi de treball ens decanem per una ocupació entre els segles XI i XII. L'estudi dels assentaments islàmics de l'època mostra que a partir de 1031 s'abandonen moltes de les fortificacions en alçada i s'ocupa de forma més intensiva el pla, com mostra l'increment d'explotacions mineres i agropecuàries. Segon Joan Negre, proliferen les alqueries com a elements centrals d'un nou model d'explotació agrícola i agropecuària, on les séquies i les sènies ocupaven un lloc destacat. Mossén Jesús Miralles també pareix estar d'acord que la data de fundació d'Atzeneta més probable és entre el segle XI i el XII.

Un altre assentament destacat de l'època de les taifes a Atzeneta és el Castell. Encara que respon més a una tipologia de hisn rural que de qarya, el ben cert és que sembla el centre d'un sistema d'explotació agrícola i agropecuària, on encara es pot observar un sistema de séquies. Les primeres restes de ceràmica islàmica del Castell podrien datar-se amb molta precaució cap al s. X. Això no prova que en eixe segle hi haguera una torre defensiva antecedent de la que ara podem veure. De fet no s'ha identificat cap ele-

ment arquitectònic típic andalusí entre les construccions actuals. Per a datar-lo amb seguretat caldria fer una cata arqueològica que establira els diferents nivells d'ocupació. Només en tenim referències escrites, com ara la carta pobla del 9 de gener de 1273, en la qual es remarca la importància del Castell i on se'l dota d'una jurisdicció territorial pròpia i diferenciada d'Atzeneta. El nom que apareix a la carta pobla, "castellar veyl de Atzaneta", és l'únic indicatiu d'un passat més remot. Mossén Jesús Miralles era de l'opinió que el passat andalusí del Castell es podia remuntar al s. XI-XII, però hem de dir que la prospecció arqueològica actual no ens permet confirmar aquesta hipòtesi.

Per tant, amb tota la prudència que implica no tenir proves arqueològiques ni de fonts escrites, podem aventurar que la fundació d'Atzeneta es pot establir en un període comprés entre el s. XI i el s. XII. Segurament va ser un assentament de tipus qarya, habitat per individus pertanyent a tribus dels Zanata (berbers) que durant l'època califal estaven assentats en llocs elevats i de difícil accés de les muntanyes. Aquesta qarya responia a un model d'explotació agrícola i agropecuària, on les séquies i les sènies ocupaven un lloc destacat.

Activitat taller d'ocupació

Francisco José Blasco - Docent del taller d'Ocupació 2020-21

Amb el suport de l'Ajuntament i el LABORA, acaba el primer semestre del taller d'ocupació en el qual; Tere, Manuela, Juanjo, Miguel Ángel, Fernando, Vicente, Inma, Ovidiu, María i Constantin han superat tots els exàmens amb altes qualificacions. Com a docent d'aquest grup de persones, em sent orgullós de l'esforç que fan cada dia per aprendre matèries que fins a aqueix moment alguns d'ells desconeixien. Personalment, he d'agrair també tota la labor que estan fent per al poble, i així retornar en forma de treballs l'oportunitat que se'ls ha donat en aquest taller.

S'han restaurat la caputxa, les entrades i les parets del calvari, rejoventint i retornant a cadascuna de les seues pedres l'esplendor que es mereix una peça tan important de la història del poble d'Atzeneta. Dins de molts anys, fills i nets d'aquests alumnes podran dir amb orgull que el seu pare, la seua mare o algun dels seus avis van treballar ací per a preservar un lloc tan especial.

Hem actuat durant aquest primer semestre en altres punts del poble fent-lo el millor que hem après i sabut fer. S'ha posat tota la nostra dedicació i esforç perquè el frontó es tornara a vestir amb els seus colors originals i que en ell, es torne a jugar i a gaudir com si del seu primer dia es tractara.

Hem senyalitzat punts estratègics amb panells informatius perquè el vianant conega una mica més sobre la història del nostre poble. Hem fet funcions de manteniment del mobiliari urbà. També s'ha reparat la plaça de Loreto i s'ha creat un bonic racó al costat de la Font de la Torre on ara es pot descansar o prendre la fresca després d'un llarg passeig i si aquest estiu estàs gaudint de la piscina, mira cap a la paret de l'entrada i veuràs la gran faena realitzada després de picar el taulell antic i posteriorment lluir les parets i pintar-les de blanc.

El taller d'ocupació us desitja felices vacan-

ces d'estiu i esperem que la Covid19 ens done una treva i puguem gaudir enguany sí, dels nostres carrers, dels nostres familiars i dels nostres afins.

Les associacions parlen

Ames de casa d'Atzeneta

Estimades sòcies:

Una volta més ens comuniquem mitjançant el BIM per tal de recordar esdeveniments passats, donar-nos ànims per a continuar tenint esperança i pensar que tot açò prompte passarà.

Pareix que la pandèmia no ens dóna treva perquè la incidència torna a ser molt elevada en tot el país i per tant encara no es poden programar moltes activitats.

Però la majoria de gent de la nostra associació ja estem vacunades i poc a poc les anirem reprenent, encara que al principi en grups molt reduïts.

És per això que ens hem decidit a programar uns cursos de reciclatge que ens proposa la Diputació Provincial, en grups de 10 o 15 persones i ens espais oberts o ventilats. Agraïm la vostra participació.

Afegim unes fotos recordant l'ambient que es vivia el dia de les paelles.

ÀNIM I ENDAVANT.

Salutacions

Una salutació
LA JUNTA

Des del Porrejat

Directiva de la UD Atzeneta

UN ALTRA TEMPORADA I JA VAN...

Benvolgut poble d'Atzeneta, una vegada més donem pas a una nova entrada per estar al dia del nostre club amateur. En aquesta edició, anem a parlar-vos una mica del que serà la temporada vinent 2021/22, i de l'actual situació de la U.D. Atzeneta.

Primer que tot, hem de destacar que és un any senyalat al calendari, ja que fem 75 anys d'història i volem que siga especial per a tothom, tant per a l'afició com per als jugadors.

L'any passat amb la pandèmia i la difícil situació que va travessar el nostre poble, vam tindre moltes irregularitats per aconseguir jugar a futbol amb condicions normals. Amb això, volem llevar-nos l'espina clavada i intentar traure els millors resultats possibles per fer disfrutar a la gent de vesprades exitoses de futbol.

La presentació de l'equip aquest any la farem el dia 29 d'Agost al nostre Porrejat, data que disputarem un partit amistós contra la Pobla Tornersa.

Pel que respecta al futbol base, notícia que us vam avançar en l'anterior edició, seguim molt il·lusionats amb l'escoleta dirigida per Aaron Agut i Melcior Rovira, entrenadors que fan disfrutar als infants de diferents edats. Hem intentat crear un equip de prebenjamins o benjamins però no ha sigut possible per la falta de xiquetes i xiquets, ja que no hem pogut trobar gent de fora per ajudar-nos. D'aquesta manera, seguirem entrenant els dilluns a la vesprada i ens esforçarem per poder fer-los disfrutar fent allò que més els agrada.

Per concloure, l'equip amateur està acabant de confeccionar la plantilla, per tractar d'iniciar ja la pretemporada

amb els màxims jugadors possibles, ja que després d'un any tan dur, hem sofrit algunes baixes i estem treballant per aconseguir noves incorporacions per a reforçar l'equip.

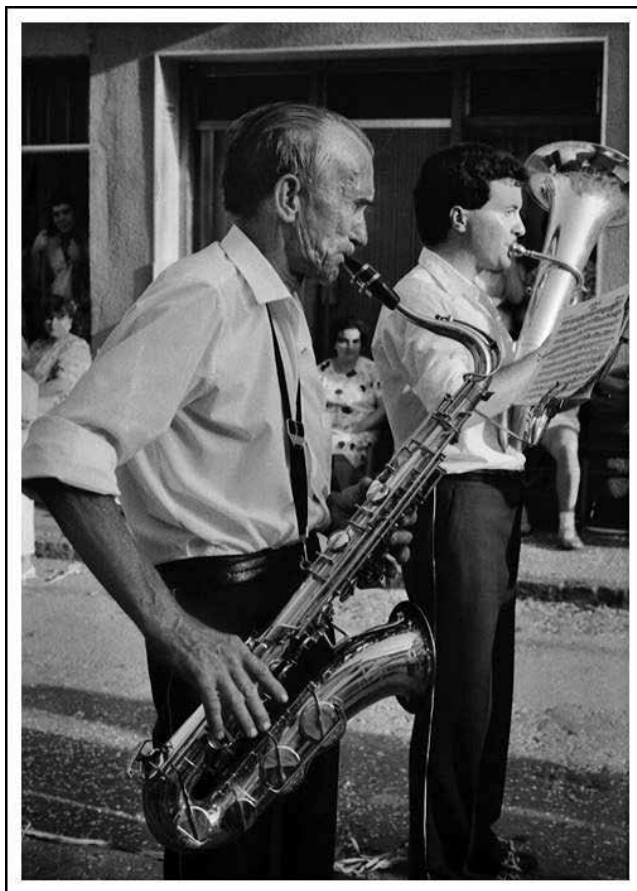
Esperem com sempre el vostre suport, perquè és el que més ens motiva i seguirem gaudint amb vosaltres moments tants especials al camp! Junts som més forts! #123Atzeneta!

Societat Musical Santa Cecília d'Atzeneta

A POC A POC, TORNA LA MÚSICA

Al llarg de l'any, hem dipositat totes les esperances en l'estiu; si normalment ja era l'època en què més assajàvem per cloure'l amb el concert de festes, enguany encara l'esperàvem amb més ganes, perquè ha estat un hivern dur i llarg, no només pel fred. L'estiu passat, com que tan sols érem uns amateurs en el camp de la prevenció del virus i de les mesures de seguretat, no va ser possible, però enguany sí que tindrem concert de festes, i serà el dia 14 d'agost. Estem molt contents i contents, perquè per fi assagem amb una data fixa en ment. L'última edició del BIM albiràvem els primers assajos després de la darrera onada de contagis, i ara ja fa un temps que practiquem els divendres a la nit. Evidentment, el concert no serà convencional, com tampoc no ho estan sent els assajos. Haurem de seguir una sèrie de pautes per a protegir-nos de possibles contagis, malgrat que gran part del públic i dels músics ja hauran rebut les dosis de la vacuna. Per aquest motiu, ens traslladem al pati de les escoles velles, un espai ampli i a

l'aire lliure on tothom cap i és possible mantenir les distàncies. Suposem que encara tardarem a tornar a la Plaça Major, escenari –bastant estret– dels concerts de festes més multitudinaris i emocionants.

D'altra banda, i com és tradició, els educands i les educandes de l'escola de música també estan preparant l'audició de final de curs, que l'any passat tampoc no va poder portar-se a terme. No hi ha dubte que, entre totes i tots, faran un acte bonic i demostraran tot el que han après també des de casa, durant els mesos de confinament.

A més a més, de segur que ens veiem molt més pels carrers aquest estiu. Estem desitjant eixir a tocar i a alçar l'ànim. Així doncs, estigueu atentes i atents, perquè anirem programant i anunciant altres actes.

De moment, marqueu el dia de l'audició i el 14 d'agost al calendari, una vesprada i una nit de música.

Des del Casal Popular

Aplec de Penyagolosa

La pandèmia no atura l'esperit i les iniciatives de l'Aplec de Penyagolosa

Aquest 2021 sabíem que encara no podríem gaudir d'una situació sanitària suficientment estable com per poder portar a terme en unes condicions mínimament desitjables la tan esperada IV edició de l'Aplec de Penyagolosa a Benafigos, la que ha de completar la roda dels quatre pobles que l'any 2017 vam decidir unir-nos per sumar esforços i reivindicar un futur digne per a aquestes terres del gegant de pedra. Ara bé, amb la convocatòria ajornada oficialment per a l'estiu de 2022, enguany no hem volgut deixar passar l'oportunitat de condensar els objectius i la raó de ser d'aquesta cita supramunicipal amb l'organització d'unes jornades descentralitzades que han visitat els quatre pobles durant l'estació estiuenca de 2021 sota l'encoratjador missatge **"Penyagolosa: tot un entorn natural i social per viure-hi i compartir"**.

Quan escrivim aquestes línies, encara no ha tingut lloc la darrera de les jornades, la que es desenvoluparà a Benafigos el 31 de juliol i que està dedicada al jovent dels nostres pobles. I és que cadascuna de les cites s'ha ubicat en una vila diferent de la Mancomunitat de Penyagolosa i ha girat al voltant d'un aspecte, element i/o segment generacional que volíem posar en valor, donar a conèixer i reivindicar. En aquest sentit, va ser molt especial la 1a jornada, la **"Ruta aplequera: descobrint el territori"**, que a través de quatre etapes distribuïdes en dos dies (Atzeneta-Benafigos, Benafigos-Vistabella, Sant Joan de Penyagolosa-Xodos, Xodos-Atzeneta) va resseguir la ruta circular que uneix tots els pobles de la Mancomunitat per mostrar tot l'encant natural de les nostres terres.

El temps, tot i que amenaçava pluja i va minvar la participació esperada, es va comportar i va permetre gaudir els més de quaranta participants d'alguna de les etapes o del circuit complet d'unes caminades molt agradables sense el sol abraçador de l'estiu calfant-los els bescolls. El primer dia, a més a més, en arribar a Vistabella, població amfitriona de la jornada, se'n va oferir una visita guiada pel casc antic, l'església i el campanar que permetia descobrir en primera persona el patrimoni cultural i arquitectònic d'aquesta vila maestratenca, i per la nit es va poder sentir la música més d'arrel amb el bureo ofert pel grup Citra trio, que compta amb una de les veues actuals més emblemàtiques del cant d'estil valencià, Josep Aparicio "Apa".

Participants a l'inici de la primera etapa de la "Ruta aplequera" des d'Atzeneta fins a Benafigos

Grup preparat per iniciar la 3a etapa des de l'ermitori de Sant Joan fins a Xodos

La 2a jornada, ben reivindicativa i divertida, va tenir lloc el dissabte 19 de juny a Atzeneta sota el lema **"Infància, educació, futur"**. Tot i l'amenaça de pluja i les quatre gotes que ens van acompanyar al principi de la vesprada i que van obligar a modificar algun dels tallers, com la cursa d'orientació i de bicicletes, l'inici de les activitats que es van organitzar pensant en els més menuts i les més menudes va ser un èxit gràcies a la resposta activa de les diferents associacions culturals i esportives dels nostres pobles. La SM Banda Santa Cecília d'Atzeneta, el Club de Muntanya At-zenet, la UD Atzeneta, el Club Ciclista At-zenet, l'Assemblea de Joves d'Atzeneta i Penyalab van desenvolupar diferents tallers amb què els assistents van passar-ho d'allò més bé, tot donant pas a un berenar d'orxata i fartons de la Panaderia Agut que foren una delícia culinària i l'aliment necessari per agafar forces i xalar com si no hi haguera demà amb l'actuació espectacular de Ramonets. El rock desenfadat i irreverent d'aquesta banda de l'Horta va fer alçar el cul de la cadira tant a xicotets com a grans i ens van fer passar una estona ben entretinguda.

Alhora, la jornada va servir per posar en valor l'escola rural amb la presentació del projecte educatiu del CRA de Penyalgosa a través de la visualització de diferents vídeos que us convidem a recuperar a través del canal de Youtube del CRA. L'entorn, la proximitat, l'atenció individualitzada i la capacitat d'innovació són alguns dels pilars més identificatius de les escoles dels nostres pobles que es van destacar al llarg de les entrevistes tant per part del Claustre com de les famílies. En definitiva, un bon exemple de l'eslògan de les jornades aplequeres d'enguany.

Pel que respecta a la 3a jornada aplequera, en aquest cas dedicada especialment a la gent major dels nostres quatre po-

Xiquetes participant del taller oferit per la SM Banda Santa Cecília d'Atzeneta del Maestrat

El pati de les Escoles Velles ple de gom a gom per gaudir de l'actuació del grup de rock familiar Ramonets

Els més menuts donant-ho tot davant l'escenari durant l'actuació de Ramonets.

bles (**"Per la nostra gent gran, amor infinit"** assenyalava el lema), es va desenvolupar dissabte 3 de juliol a Xodos. Va esdevenir tot un clam a l'hora de reivindicar el paper tan important que han jugat i continuen jugant aquestes persones a

les quals, com bé apuntava el mural que es va pintar de manera col·lectiva a la paret de les escoles velles de la localitat, han treballat de sol a sol per donar-nos les llibertats d'avui.

A més a més, la plaça de la Font, plena de gom a gom, va esdevenir un esclat de joia i diversió amb les músiques i els balls majoritàriament valencians, però també d'arreu de la Mediterrània, que el grup Tres fan ball van oferir al llarg de dues hores en què la gent va ballar de valent tot respectant les mesures sanitàries. Les mascaretes no podien amagar la felicitat que tant grans com menuts sentien a l'hora de gaudir dels passos de pasdobles, jotes o tarantel·les que espontàniament acompanyava amb les castanyetes des del públic Julián de Xodos.

Un bon ambient de germanor que es va allargar durant el sopar de pa i porta que va tenir lloc a continuació i que va donar pas al vídeo que els més menuts i les més menudes de Penyagolosa havien dedicat a la gent major, per donar-los les gràcies i oferir-los el reconeixement més sentit per l'esforç, la paciència, l'experiència, la saviesa i la tradició que representen.

Finalment, es va projectar i presentar en primícia el documental "Eden" confeccionat pel Taller d'Audiovisuals de la Universitat de València. El productor, Antoni Medall, va exposar el projecte en el qual s'insereix l'episodi dedicat a aquest jove de Xodos, la sèrie Xafant Terra, que pretén exposar visions diversificades des del món rural sobre la problemàtica del despoblament. Tot i que el capítol centrat en Eden Gonell no recull molts dels vessants que es reivindiquen des de la nova ruralitat i, com es va acabar de gravar l'estiu passat, tampoc ha pogut mostrar la recuperació de població jove amb fills que s'ha esdevingut aquest curs en aquest poble de l'Alcalatén, sí que

aconsegueix posar sobre la taula el valor de la gent gran com a transmissors dels valors i coneixements adquirits al llarg del temps en l'espai rural i les dificultats i entrebancs que actualment es donen a l'hora de poder triar l'opció de dedicar-se al sector primari en un poble d'interior. Tot plegat, embolcallat amb un tractament molt acurat de la imatge i del so que es conjumina amb les espectaculars estampes de l'entorn natural de Xodos i el muntatge interessant dels talls d'entrevistes que donen veu a la gent d'un territori que lluita per sobreposar-se a les inèrcies d'una globalització que no sembla adonar-se de la necessitat d'un món rural viu i dinàmic.

Perfilant el mural dedicat a la gent major de les terres de Penyagolosa al mur de les Escoles Velles de Xodos

Rogle per inciar un ball col·lectiu a la plaça de la Font de Xodos amb el grup Tres fan ball

D'aquesta manera, Xodos passava el testimoni a Benafigos perquè, com ja hem apuntat al principi, el 31 de juliol s'esdevingués l'última de les jornades aplequeres d'aquest 2021 amb la consigna **"Joventut: present i esperança dels nostres pobles"**, una cita que haurà conjuminat oci, diversió, formació i em-

prendoria a parts iguals, la crònica de la qual us l'oferirem en el pròxim BIM.

Per últim, tan sols ens resta per informar la gent d'Atzeneta que l'Aplec de Penyagolosa enguany hem decidit prendre el relleu a la iniciativa del Casal Popular d'Atzeneta del Maestrat que l'any passat va iniciar la que es coneix com la Festa Estellés, perquè siga un nou punt de trobada anual dels pobles de la Mancomunitat, en aquest cas per reivindicar la

llengua i la literatura a través d'una de les figures més emblemàtiques de les nostres lletres, el poeta de Burjassot Vicent Andrés Estellés. Així doncs, i seguint la mateixa roda de l'Aplec, enguany us citem per al proper 18 de setembre a Vista-bella per celebrar totes i tots el Sopar Estellés de les terres de Penyagolosa, que comptarà amb el suport d'Acció Cultural del País Valencià i l'actuació del cantautor de la Plana Baixa Josep Lluís Notari. Us esperem.

Julián de Xodos amb les castanyetes acompanyant la música de Tres fan ball des del públic

Els nostres artistes

Manel Villalonga Art que traspassa fronteres

Juanma Velasco

Hola, el meu nom és Manel, sóc dissenyador de ceràmica i viu a Espanya. Tinc més de vint anys d'experiència. Vaig estudiar l'especialitat de Disseny de Taulells i Paviments Ceràmics a l'Escola Superior d'Art de Castelló...

Així comença el perfil de Manel Villalonga en el seu espai web de Artfinder.

Quan prossegueixes investigant en les seues habilitats artístiques, comproves que ha sigut guardonat en nombroses ocasions i potser això resulta desconegut en bona part per als seus paisans.

Però he d'admetre que tampoc jo ho coneixia en la seua faceta artística, que ens la descobreisca ell.

Qui eres? Em referisc en el que concerneix l'art.

Tinc 50 anys i ja des de xicotet m'interessa dibuixar i pintar. Després d'estudiar a Cheste, vaig tornar a Castelló i vaig fer l'especialitat de Disseny de Paviments i Revestiments Ceràmics a l'Escola d'Art Superior de Castelló. Eren uns estudis artístics molt enfocats a la indústria i en

acabar l'especialitat vaig començar a treballar als pocs mesos com a creatiu fins al dia de hui pràcticament, i aprenent molt treballant. Sempre és una formació contínua el món laboral, ja que la indústria va canviant continuament i aprens noves tècniques, també vas adaptant-te a les noves tecnologies. Assisteixes a fires internacionals, fires del moble, fires del tèxtil, Casa Decor, fires d'art per a veure tendències aplicables al món de la ceràmica. El treball va emmotlant la teua visió creativa i a nivell més personal els

se treball, tornes a començar i et sents estancat i poc valorat i sempre fent el mateix. Com deia abans, l'aparició d'Internet era una porta oberta al món i em vaig donar d'alta en diverses plataformes que oferien treballs creatius o concursos que en algunes ocasions guanyava i m'agradava perquè s'obria el camp de creació. Podia abastar més temes i era un camp més ampli que el disseny ceràmic i vaig anar compaginant aquests treballs en el meu temps lliure amb el de dissenyador ceràmic.

viatges, la música, els museus l'arribada d'Internet et va creant un bagatge cultural molt vàlid i personal que et va influenciant en la teua manera de treballar. En definitiva, l'experiència laboral de més de 20 anys i la maduresa són unes armes molt poderoses que ara estic utilitzant per a la labor que estic exercint actualment. Sempre m'he considerat un dissenyador ceràmic, dissenyador gràfic, creatiu, il·lustrador etc., més que artista.

Des de quan fas el que fas i per què aqueix canvi de rumb del qual també parla el teu "about" en Artfinder?

Des que els meus pares van deixar la Taverna jo tenia més temps per a mi i també l'aparició d'Internet va ser un salt molt important. El món laboral i en concret el disseny ceràmic a vegades esgota. A vegades és dur, et toca fer moltes hores, han passat diverses crisis econòmiques, vas canviant d'empreses, et quedés sen-

mic. Fa uns tres anys en un període d'atur em vaig apuntar a Artfinder, que és una plataforma d'artistes en línia per a vendre la teua obra; vaig passar l'examen i em van acceptar. Vaig tardar a vendre uns sis mesos el meu primer treball, però després anava venent més i més i deixes de buscar treball i des del confinament les vendes s'han disparat, sembla que la gent a casa compra més. També observe que l'equip encarregat de preparar les col·leccions en la galeria anava triant treballs meus i augmentava la visibilitat en la plataforma i et dona a entendre que fas coses diferents, interessants o amb qualitat. Ells decideixen i són els experts. Encara que és molt complicat, perquè hi ha uns 6000 artistes en Artfinder i és difícil vendre, però quan funciona t'anima a seguir i millorar. És important que creuen en tu. Realment ha sigut una casualitat que no buscava pel complicat que és aquest món i la inseguretats econòmica

que comporta. Aquesta manera de treballar no m'avorreix, jo crec que treballo més hores, però des de casa és diferent i faig el que m'abellix sense donar explicacions a ningú. Faig les coses com m'agraden i jo em pose els meus horaris i les meues metes. A vegades em sent com a prejubilat per la llibertat que experimente. Mai he experimentat aquesta sensació de llibertat. Espere que aquesta aventura vagi a més.

Encara que reconec que les preguntes o consideracions generalistes poden arribar a irritar, descriu-nos les teues creacions.

Supose que la meua formació i tants anys com dissenyador ceràmic han influenciat en les tècniques que utilitze. En la indústria ceràmica tot ha de ser ràpid, sobretot quan preparaves producte per a les fires del sector havies de córrer molt i ser molt àgil. Per això estic molt còmode amb l'aquarel·la i el grafit, que no deixa

de ser un esbós i veus resultats de seguida. També m'agrada molt el collage. Retallar i crear composicions pop, vintage, surrealistes i geomètriques, de nou influenciat pel món ceràmic. Li done molta importància al color i la composició. També de l'assignatura de fotografia en Arts i Oficis em vaig recordar de les tècniques antigues de fotografia i he tornat a realitzar cianotopies i ara estic estudiant la tècnica de la goma bicromatada. Són unes tècniques fotogràfiques molt pictòriques i jo realitze i edite el treball amb Photoshop i imprimisc els meus negatius i després amb el sol i un bany d'aigua es revelen. Això també em recorda el treball que realitzava com a dissenyador abans d'aparéixer la injecció digital. És un procés similar a les pantalles serigràfiques. En resum, he bolcat tots els meus coneixements i experiències adquirides durant la meua llarga trajectòria professional: aquarel·les, grafit, collage, fotografia experimental, edició amb Photoshop i Illustrator. Mesclant el manual amb el digital.

Continues creixent, continues explorant nous territoris artístics?

Clar. M'agrada variar i conèixer més tècniques. I millorar. A vegades, per a finalitzar un treball que m'agrade l'he de repetir diverses vegades o aparcar-lo diversos dies o oblidar-lo i reprendre'l quan m'abellisca. Com deia abans, ara estic amb les gomes bicromatades. També faig molts cursos en una plataforma que es diu Domes-tika. Crec que tinc 4 o 5 cursos comprats sense

començar. És una plataforma molt extensa on hi ha infinitat de cursos per a creatius. Ara m'interessa combinar il·lustració digital i manual per a fer edicions limitades en impremta, com he dit abans, seguir amb els processos alternatius de fotografia.

A quins mercats et dirigeixes?

La plataforma Artfinder té la seu a Londres. La majoria de vendes meues i en general dels artistes es realitzen en el mercat anglès i americà. La plataforma està en anglès i està enfocada al mercat anglosaxó. Aproximadament a 400 milions d'habitants. He venut en uns vint països diferents, però el 80% es dirigeix als Estats Units i el Regne Unit.

Quins són els teus públics finals?

Persones anònimes. Jo, com sóc l'encarregat de realitzar l'enviament, sé l'adreça del destinatari i amb Google Maps veig la ubicació exacta on anirà el meu treball. He venut tant en ciutats xicotetes com en grans urbs. He fet enviaments a Manhattan, a estudis de cinema a Hollywood, a la City de London a moltes ciutats diferents: Vancouver, Seattle, Dallas, Portland, Pittsburgh, Miami, Sant Joan de Puerto Rico, Mèxic, Dublín, Manchester, Liverpool, Glasgow, Roma, Milà, Brussel·les, Luxemburg, Berlín, Jerusalem, Singapur, Canberrà, Sídney, etc. De moment uns 250 enviaments amb Artfinder. A vegades estressa bastant el tema dels enviaments i les duanes pels

papers correctes que he de posar en els paquets i que no quede retingut en les duanes o ara amb la pandèmia i el Brexit sembla més complicat que tot arribe correctament. Normalment no hi ha contacte amb el comprador final si no sorgeix cap problema o retard, però a vegades la gent et felicita perquè els ha agradat molt i t'ho comuniquen o tornen a comprar-te un altre treball o et fan una bona crítica en Artfinder.

L'altre dia una senyora de Londres em va escriure un email d'agraïment. Un collage d'un cavall li va agradar i el va comprar perquè li recordava quan ella era xicoteta i feia dibuixar a la seua mare milers de vegades un cavall fins que li agradara. I el collage li va recordar a la seua mare i a la seua infància. Moltes vegades jo li done una intenció a cada treball que faig, però cada espectador és lliure i li dona un significat diferent, veu altres coses i és màgic.

Coneixen les teues creacions en el teu propi poble?

Aquesta etapa actual la coneixen més la gent que m'envolta i les meues amistats. També aquests últims anys a l'agost porte treballs a l'exposició col·lectiva a l'Ajuntament i quan estudiava vaig realitzar una exposició també a l'Ajuntament i vaig vendre alguns olis. Però l'important, vivint en un lloc tan xicotet, és centrar-se i intentar dirigir-se a tothom a través d'Internet, que és on estan les oportunitats.

Com és el teu espai de treball?

Vaig començar a esbossar i dibuixar en la taula de menjador fins que la vaig om-

plir tota d'andròmines de manera que no podia menjar ni convidar a ningú a sopar. Després vaig habilitar un estudi on tinc

els ordinadors i impressora i vaig comprar una taula per a treballar i se'm queda xicotet una altra vegada perquè amb els enviaments s'ompli tot de caixes i cartons i els materials que use. Quan estalvie tinc pensat habilitar el meu garatge com a estudi per a tindre més espai, més ordre i poder fer formats més grans i treballar la fotografia en un lloc adequat, ja que alguns productes són tòxics i no haurien d'estar prop de la cuina. També és més sa mentalment tindre l'espai de treball bastant separat per a poder separar vida laboral i vida privada.

T'has professionalitzat en l'artístic o ho simultanejes amb una altra activitat per a viure?

És part d'un procés. La meua professió sempre ha girat entorn de la creativitat gràfica. He tingut sort que sempre he treballat en alguna cosa que crec i m'agrada, ara amb el canvi vaig sentir una mica de vertigen de no tindre una nòmina segura, però compensa l'esforç realitzat i va donant fruits, estic vivint el present i pensant que paga la pena. No estic pensant tornar al sector ceràmic. Em falten hores per a tot el que vull fer, i cal treballar intensament, és un món realment complicat, però si ix malament, una cosa nova eixirà.

Metes, objectius...

Bastants. No pare. Em van contactar d'una altra galeria virtual anglesa. Artbasket, volien que m'unira al seu equip i estic preparant treballs per a aquesta galeria. Ací tindrè cianotopies d'edició il·limitada. També una plataforma noruega que s'està implantant en tota Europa es va interessar pel que feia. No venen obra original, venen impressions ja emmarcades i estic decidint si m'interessa participar. Aquesta galeria es diu Inzpero. Venen làmines. Una altra galeria americana també em va trobar en la web i es va interessar pels meus treballs, l'canvas. També venen obra impresa, no treballs originals. En aquestes últimes empreses cedeixes els teus drets d'autor a través

d'un contracte i reps un percentatge en cada venda. En aquest cas jo només em preocupe de fer una fotografia de cada obra, però amb qualitat gràfica molt alta per a poder imprimir el document en alta resolució i que no es perda la qualitat d'imatge. És complicat fer fotos bones a obra gràfica. Necessite una bona càmera de fotos i un set d'il·luminació i en això estem.

Sempre van sorgint oportunitats. La meua meta era viure del que m'agrada. Amb el disseny ceràmic ja vaig arribar lluny, encara que és un disseny molt industrial i seriat tindrè milers de banys i cuines amb idees meues, vaig ser conscient una nit de cap d'any que vaig passar a Sicília i en el bany de l'hotel vaig trobar un disseny meu. Ara és més emocionant, ja que és un treball més personal i estic molt satisfet que els meus cognoms estiguen en cases anònimes de tot el món.

Nutrició

Neus Bartoll Orenga. Dietista-nutricionista CV-00755 (RRSS: @nutriideas)

T'ESTAS HIDRATANT CORRECTAMENT?

Parlem d'aigua. Sabies que el 60% del pes del cos és aigua? El cervell i els músculs són un 75% aigua, la sang i els ronyons un 80%, el fetge un 70%, els ossos un 22% i el greix un 20%. L'aigua és vida. Gràcies a l'aigua es poden transportar els nutrients per la sang, i es poden eliminar els productes de deixalla per l'orina. Gràcies a l'aigua podem regular la temperatura corporal per la suor. Sabies que un humà pot sobreviure setmanes o mesos sense menjar, però només uns pocs dies sense beure? Som aigua i necessitem aigua per a viure.

Però ara et pregunte: Cuanta quanti-

tat d'aigua fa falta perquè l'organisme funcione correctament? Com sabem si estem ingerint suficient quantitat de líquids?

Posem un exemple:

<< Comença el dia, un meravellós dia d'agost. Ana s'alça del llit corrent, com sempre. Un altre dia que arriba tard al treball. Es vist en un pispas, es fa una trossa en el pèl, i agafa un suc que hi havia per la nevera per a beure'l en el cotxe. Les 8.00 h. Just a temps!

Després de passar un matí bastant tranquil comença a notar "ruiditos" en l'estòmec. Són les 10 i Ana té una gana

que es mor. Va a la màquina de vending a veure que troba. Després d'analitzar les poques opcions, agafa un café gelat. A veure si així es buida i agafa forces.

Es fan les 12 h, hora de l'esmorzar. Com cada dia, Ana i els seus companys van al bar del costat a descansar una estoneta. En aquesta ocasió, Ana es demana un mini entrepà de tonyina i un Nestea.

Són les 15.00 h i Ana arriba a casa assedegada. Quina calor fa hui! En arribar a casa no s'ho pensa dues vegades, s'obri una ampolleta de cervesa i se la beu d'un glop. Després es menja una cosa ràpida: una ensalada de cogombre i tomaca, una hamburguesa i uns trossos de meló d'Alger.

A la vesprada, Ana ix amb el seu fill a la piscina. Després d'una estona prenent el sol, es demana un granissat de café amb orxata, una de les seues begudes favorites a l'estiu.

Després tornen a casa. Aquesta nit venen uns amics a sopar. Per a beure, els han obsequiat amb diverses botelles de vi blanc. No és que Ana siga molt de vi, però dos copetes sí que cauen. En aquesta ocasió Ana ha fet truita de creïlla (que li ix de mort) i salmorejo. Acompanyada amb unes torrades de pa amb tomaca, pernil serrà i formatge curat. Per a postres no pot faltar un geladet i un tallat descafeïnat. I sense saber com ni quan, al final s'acaba fent un gintonic. Un dia és un dia! >>

I jo ara et pregunte, Quants líquids s'ha pres Ana durant tot el dia? Creus que ha ingerit la quantitat correcta?

Comtem: Suc (200 ml) + Café gelat (230 ml) + Nestea (300 ml) + Entrepà de tonyina (40 ml) + Cervesa (300 ml) + Ensalada de cogombre i tomaca (200 ml) + Hamburguesa (50 ml) + meló d'Alger (200 ml) + Granissat de café amb orxata (200 ml) + 2 copes de vi (300

ml) + Truita de creïlla (100 ml) + Salmorejo (200ml) + Pa amb pernil i formatge (50ml) + Gelat (40ml) + tallat (50ml) + gintonic (300 ml) = 2.760 ml

Què opines? Si ho comparem amb la norma de "cal beure 2 litres al dia" és una bona quantitat, no? No obstant això, deixa'm dir-te que aquesta norma és una mica absurda. Dir que has de beure 2 litres d'aigua al dia és com dir que has de pestanyejar 10.000 vegades al dia. Un contrasentit. I passa el mateix amb les altres normes numèriques de salut com "cal menjar 5 vegades al dia" "Cal dormir 8 h" "cal anar al bany tots els dies" Cada persona és diferent i té diferents necessitats. Creieu que necessitarà la mateixa quantitat d'aigua algú que treballa tot el dia en els forns d'una fàbrica, que algú que treballa assegut en l'oficina amb l'aire condicionat? O un esportista que entrena 3 hores al dia, que una persona que està 3 hores fent la migdiada? Obvi que no, tot dependrà del que suem.

Del que suem, i el que mengem. Amb l'exemple d'Ana, també vull que veges que hi ha molts aliments que tenen aigua, la fruita i la verdura fresca tenen un 90-80% d'aigua, la llet és majoritàriament aigua, les cremes i els purés, el gaspatxo i el salmorejo, les sopes i les olles, i fins i tot la carn, el peix, i el pa tenen una part d'aigua. És a dir, que si menges molta fruita i verdura fresca + alguna crema o

salmorejo, és totalment normal que no tingues tanta set. No et ratlles si no arribes als 2 litres d'aigua al dia.

Llavors, si aquesta regla dels 2 litre ja no serveix, com sabré quanta aigua necessite? Molt fàcil! Et recorde que l'organisme humà té un sistema anomenat SET que t'indica quan has d'ingerir líquids. Simplement cal fer-li cas a aqueix senyal.

Però és que jo mai tinc set... Quina és la millor forma per a saber si estic ben hidratat? També fàcil! Mira el pipí. Si és transparent, és que aquestes ben hidratat, i si és d'un color més groc, és que et falta beure més.

I ara la segona pregunta: Ha ingerit Anna un líquids de qualitat? Quant de sucre i quan d'alcohol s'ha begut Ana durant tot el dia? Quantes calories s'ha begut?

Comptem el sucre: Suc (25 g) + Café gelat (18 g) + Nestea (13 g) + Cervesa (7 g) + Granissat de café amb orxata (18 g) + 2 copes de vi blanc (4 g) + Tallat (8 g) + Tònica (16 g) = 109 g sucre (això sen-

se comptar els aliments). Ara comptem l'alcohol: Cervesa (11 g) + 2 copes de vi blanc (16 g) + gintónic (24 g) = 51 g alcohol. I després d'aquest recompte, només m'agradaria recordar-te que el consum recomanable de sucre segons l'OMS és un màxim de 25 g al dia i el d'alcohol és 0 g. Crec que Ana s'ha passat una miqueta... no?

En conclusió, allò que vull que entengues és que l'important no és quants litres has ingerit al dia, sinó la QUALITAT d'aqueixos líquids. Algunes alternatives saludables poden ser l'aigua amb gas, els batuts de fruites, la cervesa sense alcohol, els refrescos 0, el café (solo, tallat, amb llet...) o qualsevol tipus d'infusió. Encara que sens dubte, la millor beguda per excel·lència sempre serà l'AIGUA. Així que hidrata't, però hidrata't bé!

Desde la Cooperativa

Eladi Roca - Miguel Ángel Moliner

COOPERATIVA ATZENETA CEL·LEBRA LA SEUA ASSEMBLEA GENERAL

La Cooperativa d'Atzeneta va realitzar el balanç de l'any 2020 en l'Assemblea General de Socis celebrada el passat dilluns 21 de juny en el Saló d'Actes de l'Entitat. Un exercici marcat per la crisi sanitària del Coronavirus, una pandèmia que malauradament ha passat factura a diversos sectors econòmics, però que també ha ficat de manifest la importància del medi rural, del sector agroalimentari, del comerç de proximitat, etc.

Amb aquesta situació, totes les activitats de negoci de la Cooperativa d'Atzeneta van ser considerades com a activitats essencials, restant al servei dels nostres socis i clients, si bé la successió d'ones de contagis, derivades en confinaments i restriccions de mobilitat van limitar la comercialització d'alguns dels productes i serveis oferits.

Al començament de l'Assemblea, Angelino Barberá, president de la Cooperativa en representació del Consell Rector, va voler agrair el suport i comprensió dels socis i clients de l'Entitat davant d'un any complicat amb un escenari molt canviant i incert, sobretot en els primers mesos d'alerta; i també traslladar especialment aquesta gratitud als treballadors i treballadores del Charter i de la Cooperativa, que amb la seua professionalitat i vocació de serveis a la societat van haver d'adaptar-se a les circumstàncies en uns moments molt complicats tant en l'àmbit social, laboral com personal.

Destaca el creixement de l'àrea de Subministraments, amb una consolidació dels

productes clàssics, a l'ampliació de noves referències de productes dins de la gamma d'eines, ferreteria, complements per a mascotes, jardineria o electricitat, etc. i per descomptat a una fidelització de compra per part dels socis i clients.

En el cas de la Secció d'ametla, s'ha aconseguit la comercialització de vora 83 Tns, que s'han transformat en més d'un milió d'euros, tot i la forta baixada de preus del producte que ha frenat la venda, sobretot de la varietat comuna.

Així com, el principal objectiu d'aquesta secció és aportar el màxim valor al producte final que conreen els nostres socis, s'ha apostat un any més per ajustar els costos de funcionament de l'activitat al mínim, defensar la qualitat del nostre producte, lluitar pels interessos dels nostres socis, etc. podent oferir una millor liquidació del producte.

Dins d'aquesta política comercial s'han aconseguit uns preus que han arribat fins a un diferencial de 0,60 €/kg en marcona i 0,50 €/kg en varietat comuna respecte als preus d'establerts per la Llotja de Reus; respecte a les llotges d'Albacete i de Múrcia ha arribat superar en 0,35 € i 0,26 € el preu de referència d'aquestes llotges en la varietat

marcona.

D'altra banda, la Secció de Crèdit, es dedica a la intermediació financera per mitjà de la custòdia dels dipòsits dels socis i de la concessió de préstecs, a través d'Arquia Banca. La situació de baixos tipus d'interés, que es prolonga des de fa uns anys, no és el millor escenari per al negoci bancari, però malgrat això, continua aportant activitat a la Cooperativa i servei als seus socis i sòcies, amb una atenció personalitzada continua i adaptant els productes a les necessitats dels clients.

Si posem en comú les xifres de totes les seccions, les dades globals mostren que el 2019 la Cooperativa Sant Bartomeu d'Atzeneta - Tossals de Penyagolosa va tenir una xifra de negoci de 2,6 milions d'€, que suposa un descens respecte a 2019, motivat fonamentalment per la davallada del preu del carburant i de l'ametlla, tancant l'exercici 2020 amb un resultat econòmic de 94,8 milers d'€.

En referència al Supermercat Charter, propietat de la Cooperativa, s'hi ha produït durant l'any 2020 un important increment de la xifra de negoci, motivada per la crisi sanitària que hi ha suposat un increment de la població resident i un major consum en el comerç de proximitat. Aquesta major demanda ha propiciat la contractació de fins a 3 treballadores més durant aquest període. A banda de dotar al territori d'una major oferta de productes i serveis, una de les prioritats de l'Entitat és la creació de llocs de treballs que fixen la població en l'entorn rural, i dins d'aquesta política, el supermercat ja dona feina fixa a 8 dones de la localitat.

Amb aquests resultats ordinaris procedents de la seua activitat econòmica, la Cooperativa pot continuar aportant el màxim valor als seus socis, i amb la premissa de destinar la major part d'aquests resultats a enfortir patrimonialment l'empresa, i dins del compromís amb els nostres socis i client per a oferir uns serveis i instal·lacions de qualitat, s'ha dut a terme una inversió pròxima als

140.000 €, encaminada a millorar zona de recepció i tractament del producte final, facilitant la labor i evitant un possible col·lapse per una entrada massiva d'ametlla dels nostres socis i s'ha substituït l'antiga bàscula per una instal·lació més moderna i adequada a les dimensions dels vehicles actuals, actuació que ha comptat amb una subvenció de fons LEADER.

A banda d'aquestes xifres, cal recordar els retorns econòmics als nostres socis, tant en la Cooperativa, en la benzinera i com en el Charter, en forma de xecs regals o de descomptes directes per un valor superior als 35.000 €, a més a més de l'estalvi en el cost per la contractació dels serveis de telefonia, electricitat, assegurances o un menor preu del carburant respecte a altres benzineres de referència.

Així mateix, destacar que, encara que l'activitat econòmica de la Cooperativa és important, també ho és la seua solidesa patrimonial, un aspecte fonamental per a un creixement empresarial robust i sostenible. Amb un patrimoni net pròxim als 2 milions d'euros, la Cooperativa està preparada per a emprendre nous projectes basats en tres eixos estratègics fonamentals: Agricultura, Diversificació i Digitalització, amb un eix transversal de satisfacció dels socis i clients i d'aposta per el territori.

En el pla agrícola durant l'exercici 2020, s'han establert les bases per a la implementació d'un projecte pilot per a la gestió d'explotacions agrícoles de diversos socis de la Cooperativa, i que ens servirà com a model d'estudi per a establir els procediments de control i gestió, així com per a determinar la sostenibilitat de l'activitat empresarial, i que servirà com a projecte embrionari de la futura Iniciativa de Gestió en Comú contemplada en la Llei d'Estructures Agràries de la Comunitat Valenciana.

En aquest segon trimestre, està prevista la posada en marxa d'un projecte que perme-

ta sota una mateixa identitat agrupar els productes i serveis de l'entorn del Penyagolosa, en un clar exemple de dinamització i desenvolupament territorial que possibilita millorar la imatge de la mancomunitat, la creació de noves oportunitats econòmiques, així com aportar un major valor afegit a aquests productes.

Dins d'aquest difícil context actual, la Cooperativa està en condicions d'assumir el rol d'entitat tractora de l'economia de la comarca, no sols des del punt de vista de prestació de serveis a la societat (telefonía, internet, bancaris, electricitat, assessorament, etc.), no sols de tipus comercial (supermercat, subministraments, carburants, etc.) sinó també com a entitat col·laboradora i cooperativa de les iniciatives que sorgisquen en el territori i que permeten la creació i manteniment d'un potent teixit empresarial, la fixació de la població i l'ampliació dels serveis i productes per a una comarca amb un gran potencial de creixement, i tot això amb la particularitat que es realitza des d'una Entitat, propietat de tots els seus socis i sòcies i el present i el futur de les quals es decideix exclusivament ací.

2A JORNADA DEL CULTIU DE L'AMETLER

El passat 17 de juliol, se celebrà la 2a Jornada del Cultiu de l'Ametler, organitzada per la Cooperativa d'Atzeneta, amb la col·laboració de l'Ajuntament i de diversos proveïdors de subministraments i serveis de l'Entitat. Aquestes jornades s'emmarquen dins del programa formatiu que la Cooperativa porta a terme per als seus socis i sòcies, per tal de donar a conèixer les últimes novetats i productes del mercat encaminades a millorar la viabilitat de les explotacions agrícoles.

Amb vora 50 inscrits comença la Jor-

nada, amb la visita en primer lloc a una finca, en la que podem diferenciar entre el mètode de cultiu convencional i cultiu avançat on s'han implementat amb noves tècniques i productes innovadors, aportant dades del seguiment de costos i produccions de les últimes campanyes.

A continuació, es realitzà la presentació d'unes noves varietats d'ametlers de floració extra-tardia, on es va analitzar el comportament d'aquestes i l'adaptació característiques climatològiques i geològiques del terreny. Aquestes visites i xerrades, a càrrec de José M. Albert, enginyer agrònom de la Cooperativa d'Atzeneta, va obrir el debat i reflexions entre els assistents sobre la conveniència d'introduir noves millors en les tècniques de cultiu, la utilització de nous productes o les plantacions de noves varietats d'ametler per a millorar la viabilitat i sostenibilitat de les explotacions.

Per finalitzar la part pràctica de les Jornades, es realitzà una demostració de les eines de la marca Pellenc, empresa capdavantera en la innovació de bateries elèctriques enfront del motor de gasolina, reduint el soroll, la contaminació i disminuint el pes de la maquinària. A més de la coneguda OLIVION P250, utilitzada en la replegada d'olives, els nostres agricultors van conèixer la podadora, la tisora elèctrica i altres accessoris d'aquesta eina tant versàtil.

ATZENETA DEL MAESTRAT CREA UNA COMUNITAT ENERGÈTICA

Traslladats ja al recinte de les escoles velles, entraven en la part teòrica amb una exposició per part de Marc Gabarró, tècnic de l'empresa de fitosanitaris Fertinagro Biotech, col·laboradors habituals en aquest tipus de formació, ficant al dia als agricultors de les novetats en productes, experiències i mètodes de cultiu que està utilitzant-se en les finques que assessoren en tota Espanya. En aquesta ocasió la xerrada va incidir en la implantació en l'ametler del cultiu ecològic, que pot resultar ser una alternativa interessant per a la diversificació en les explotacions agrícoles.

La cloenda de la jornada comptà amb la presència de Santiago Agustina, alcalde de la localitat, on fica de relleu el paper fonamental de l'agricultura durant l'alerta sanitària del COVID19, i també destacà que "la importància del cultiu d'ametla com autèntic motor econòmic, ja que suposa una injecció de vora 1,2 milions d'euros al territori, que actua de palanca per a altres activitats econòmiques de la comarca."

La primera Comunitat Energètica d'Atzeneta del Maestrat comença a ser una realitat, amb el conveni signat per l'Ajuntament i la Cooperativa, juntament amb l'empresa propietària del supermercat de la localitat.

Què és una Comunitat Energètica?

Una comunitat energètica (CEL) és un nou model de generació, ús i gestió de l'energia en l'àmbit local, a través de la cooperació entre agents -ciutadania, administració i pimes-, que contribueix a crear un sistema energètic descentralitzat, just, eficient i col·laboratiu, en basar-se en la participació activa dels mateixos usuaris.

Els membres de la CEL es converteixen, al mateix temps, en productors, gestors i usuaris d'energia neta i més econòmica, mitjançant instal·lacions d'autoconsum col·lectiu que són propietat de la comunitat energètica.

La fi principal és generar beneficis socials i mediambientals en l'entorn on se situen, prevalent la sostenibilitat, si bé és important destacar que els usuaris aconsegueixen entre un 20% i un 30% d'estalvi en la seua factura anual, gràcies a l'energia verda de proximitat i més econòmica.

L'energia produïda amb fonts renovables -en aquest cas, plaques solars- s'aboca a la

xarxa elèctrica i és mesurada per un comptador. Cada soci disposa d'un altre comptador que mesura la que consumeix. Una vegada realitzat l'encreuament de mesures dels comptadors i els usuaris, reben un descompte en la seua factura per l'energia que han usat en el moment en el qual la planta solar estava produint. Fora de les hores d'activitat solar, l'usuari rep l'electricitat de la xarxa tradicional.

Model CEL Atzeneta del Maestrat

En el cas d'Atzeneta del Maestrat, el projecte energètic consistirà en el muntatge de diverses instal·lacions d'energia fotovoltaica, d'una potència total de 180 Kw, sobre les cobertes de l'escola i del magatzem de la Cooperativa, que produirà més de 270.000 kWh anuals i amb un estalvi estimat de més de 140 tones d'emissions CO2 a l'any. L'alcalde de la localitat, Santiago Agustina, explica que "l'objectiu d'aquesta primera Comunitat Energètica, a part dels beneficis econòmics, socials i mediambientals generats per la iniciativa, és establir les bases d'una col·laboració publicoprivada que permeti crear un model de generació elèctrica que pugui anar creixent i donant cabuda a altres agents econòmics i particulars, i que pugui replicar-se no sols en la localitat sinó en altres poblacions del territori."

Les obres d'instal·lació, sota la direcció tècnica de Magnetis Enginyeria, van començar el mes de juliol passat aprofitant el període vacacional de la comunitat escolar, i té prevista una duració de mes i mig.

Per part seua, el president de la Cooperativa d'Atzeneta, Angelino Barberá, "es mostra satisfet d'un projecte impulsat fruit de la col·laboració existent entre l'entitat i el consis-

tori, i que mitjançant la fórmula del cooperativisme i els seus valors permetrà la posada en marxa d'una nova activitat per a benefici no sols dels socis d'aquesta, sinó de tota la societat atzenetina".

No és la primera experiència en l'àmbit de la producció d'energia elèctrica, ja que totes dues entitats (Ajuntament d'Atzeneta i Cooperativa Agrícola Sant Bertomeu) són propietàries de dues plantes fotovoltaïques des de l'any 2007, iniciativa pionera per la innovació i les energies renovables que ha possibilitat una producció anual de més de 300.000 kWh, la qual cosa equivalent al consum de més de 100 llars particulars.

"El projecte s'ha presentat a les ajudes convocades per l'IVACE (Institut Valencià de Competitivitat Empresarial) per a l'impuls de les instal·lacions d'autoconsum d'energia elèctrica en comunitats d'energies renovables per a l'exercici 2021, però el nostre compromís amb la societat i el medi ambient és independent de la resolució de les mateixes i la nostra aposta és clara per un nou model energètic, verd i de proximitat enfront de les inversions de les grans corporacions elèctriques sense tindre en compte al territori", indica Santiago Agustina en al·lusió al projecte de Xarxa Elèctrica Espanyola d'instal·lació de la línia de Molt Alta Tensió (M.A.T.) que travessa una part del terme municipal.

Abans-Ara

Alguna cosa més que les set diferències. No fa falta explicar massa, el pas del temps, la mirada, el progrés, anem a més i a millor. Que parlen les imatges

Col·laboracions

UN DIOS ES

Un Dios que siempre pide la mano y no ofrece la suya no es un buen Dios.

Al Dios que hay que rogarle ayuda y no ve cuando la necesitas es un Dios ciego.

El Dios que oye el tintineo de las monedas y hace oídos sordos a los lamentos no es solamente ciego sino sordo.

Un Dios que solo apoya a los fuertes y ricos termina por ser un cacique.

El Dios que escucha y hace justicia está por venir, pues los vistos hasta ahora son incompletos.

Soy un pecador, pero escucha los que te esperan y échale valor, mi buen Dios.

Espero tu llegada

Atzeneta 19/07/2013

Paco Usó

FLOR D'UN DIA

Del bé al mal és una ratlla molt fina, la mateixa que té el voler teu, Josefina.

Les espines del card són amargues però visibles, les que tu en fas al cor no es veuen però son molt dolentes.

Dur granit, per a l'lit de mort, encara tens tu mes dur el cor com pedernal ennegrit on s'estampa tot el meu voler.

L'aigua corre per la terra camí del mar, jo còrrec buscant-te a tu estèril recorregut perquè la mar que jo busque mai l'encontraré.

Flor d'un dia, en vas deixar el perfum, i et vas evaporar com fum de foguera de palla.

A la teua vorera em creia que creixeria, però ta ombra em té presoner en barrots negres com la nit.

La llum dels teus ulls em va enlluernar, no em vaig donar compte de la gàbia que n'hi havie darrere, presoner estic per sempre.

Clavell Moro, Rosa del desert, Rosella de blat, tots teniu el destí marcat, jo que el busque encara no l'he pogut encontrar.

Atzeneta 30/06/18

Paco Usó

El temps i la meteo a Atzeneta

Melchor Rovira Monfort

La primera meitat de l'any ha estat càlida i humida

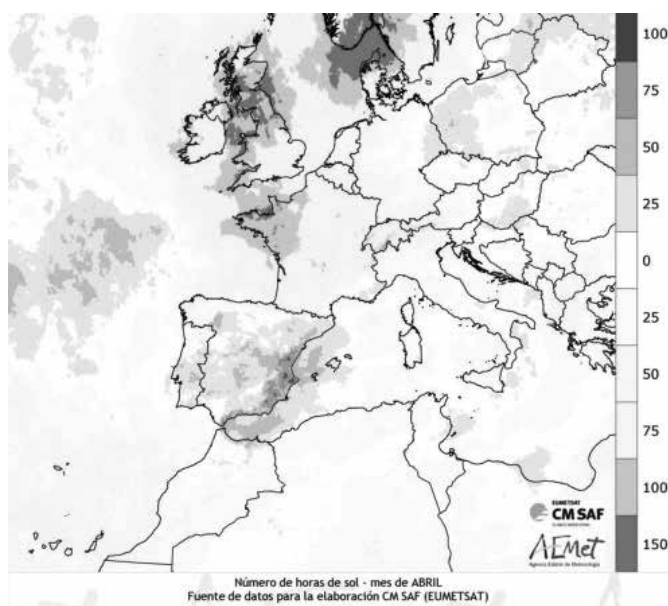
Passat l'equador del 2021, les dades meteorològiques ens mostren que la primera meitat de l'any ha sigut lleugerament càlida, 0,2 °C per damunt la temperatura mitjana d'aquest període, i humida, perquè hem recollit 339,5 litres, vers als 281 litres que tenim de mitjana climàtica, és a dir, un 20 % més de precipitació. Però aquests valors mitjans amaguen les grans diferències mensuals que hem tingut: tots els mesos han estat càlids excepte abril, i tots han estat secs excepte gener i abril.

Les tronades del mes de juny es van quedar del Coll la Bassa cap a l'est, com mostra aquesta imatge d'un fort ruixat cap al Pla de l'Arc

Si analitzem per mesos des de l'anterior article del BIM, veiem que abril va ser molt humit i molt fred. La temperatura mitjana es va situar en els 11,9 °C, 1,2 °C per baix del normal. Feia anys que no teníem un mes tant fred respecte al seu valor termomètric normal. El motiu va ser la persistència dels núvols que ens van acompanyar tot el mes i que van provocar un rècord de mínima insolació durant aquest mes a la façana mediterrània de la península; en concret, per a la nostra zona va haver-hi unes 80 hores de sol menys de l'habitual que no van deixar pujar les temperatures màximes. També cal destacar que les mínimes van ser puntualment baixes i es van produir dos gelades tardanes els dies 17 i 18 d'abril, arribant el

mercuri a $-1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ a l'observatori del Porrejat, però que va baixar més a les zones fondes del terme, on es van gelar les poques ametlles que quedaven i, sobretot, molts cultius d'hort que ja estaven plantats. Aquests núvols van anar acompanyats de pluja: en total va ploure durant 17 dies i es van acumular 125 litres, el doble del normal. Aquesta quantitat de dies de precipitació són rècord de freqüència de pluja durant un mes d'abril que com diu el refrany ("A l'abril, aigües mil"), ja és un mes plujós. A més a més, cal assenyalar que encara que van ser unes pluges molt repartides, al final del mes van tenir suficient entitat com per fer baixar el riu i la rambla amb aigua ben clara procedent directament dels ullals d'ambdós cursos fluvials.

Mapa d'hores de sol durant el mes d'abril. S'observa el dèficit de més de 70 hores a la nostra zona

Maig, per la seua banda, va ser lleugerament càlid i sec. La temperatura mitjana va ser de $16,8\text{ }^{\circ}\text{C}$, tres dècimes per damunt del valor normal del mes. No vam tenir cap episodi de calor estiuenca, com sol passar molts anys, i les temperatures màximes no van arribar cap dia als $30\text{ }^{\circ}\text{C}$, deixant una mitjana d'uns confortables $23,5\text{ }^{\circ}\text{C}$. En tot el mes es van recollir 40,5 litres, el 65 % del valor habitual. A més, aquesta pluja va estar molt repartida i cap dia es van recollir més de 12 litres, la qual cosa va provocar un assecament ràpid del terreny.

El riu Montlleó baixava transparent a inici de maig

Per últim, juny ha estat un mes normal, tant pel que fa a temperatures com a pluges. La temperatura mitjana ha estat de 20,6 °C, una dècima per sobre del normal, i hem recollit 42 litres, 2 litres per damunt del valor mitjà. Ara bé, al juny sí que hem tingut un episodi de calor intensa a meitat mes, en què les màximes van superar els 33 °C durant uns dies consecutius. En canvi, com al maig, la pluja caiguda ha estat molt repartida, en aquest cas en troades de poca quantitat. Cap dia hem superat els 10 litres i ja acumulem dos mesos sense que la pluja s'haja pogut infiltrar al terreny, la qual cosa provoca que els arbres ja patisquen una sequera estival marcada a inicis de juliol. A més, cal sumar que a meitat juliol encara no ha caigut cap gota ni se l'espera, com passa molts anys que no s'estrena el caseller de les precipitacions en aquest període. La calor, de moment, no ha apretat massa: unes hores de ponent van enfilars el termòmetre als 36,5 °C el passat 6 de juliol, però la resta de dies hem tingut una calor confortable. S'entreveu que el final de juliol serà molt calorós, però d'aquestes dades ja en parlaré al proper article.

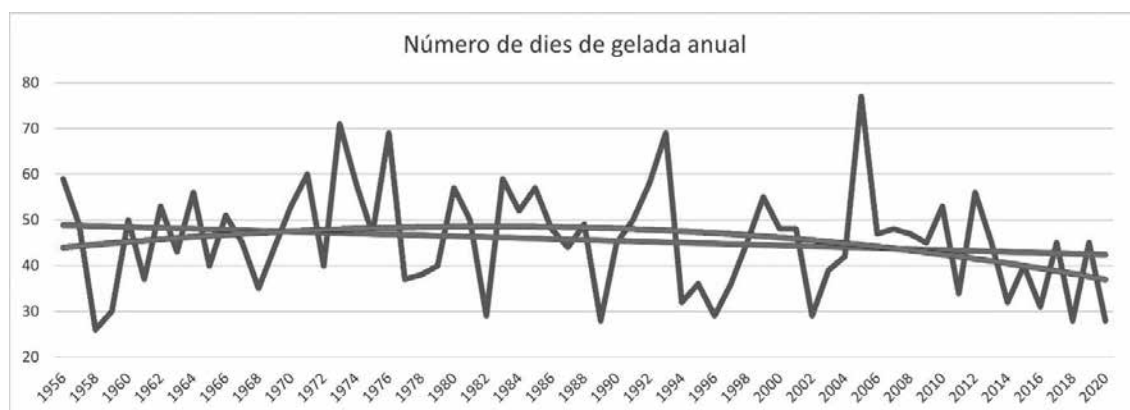
Cúmuls creixent amb força la vesprada del 12 de juliol

Anàlisi dels dies de gelada i de les gelades tardanes

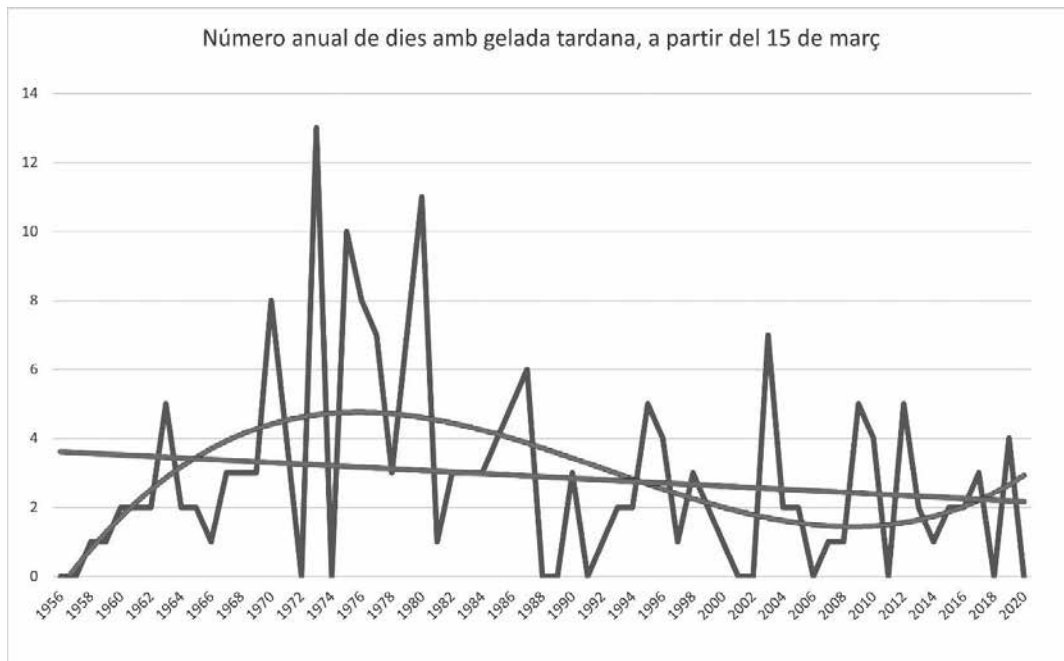
Aquest 2021, tot i ser any de neu, serà un mal any agrícola per al cultiu de l'ametlla al pla d'Atzeneta; un seguit de gelades tardanes han anat minvant la collita d'aquest fruit sec: el 21 de març va ser la gelada més forta, però també va gelar el 17 i 18 d'abril. Al fil d'aquestes gelades, analitzaré els dies de gelada i si són habituals aquests freds ja dins la primavera al nostre poble.

En primer lloc, cal indicar que es considera dia de gelada aquell amb una temperatura mínima igual o inferior als zero graus. La temperatura de referència d'aquesta anàlisi és la de l'observatori manual d'Aemet situat al Porrejat, dins el nucli urbà. Aquesta dada és important, perquè les temperatures mínimes i, per tant, les gelades, canvien molt en pocs metres

en funció de si la zona està en un clot (on són molt més acusades) o en un lloc elevat. Començaré per exposar el total anual de dies de gelada. El nostre poble té una mitjana de 46 dies amb gelades al llarg de l'any repartits habitualment de la següent manera: 14 al gener, 11 al febrer, 5 al març, 1 a l'abril, 4 al novembre i 11 al desembre. En el següent gràfic es mostra l'evolució d'aquest còmput total anual de dies de gelada. Tot i tenir un comportament de dent de serra, amb anys de moltes gelades al costat d'altres amb poques, s'observa amb la tendència lineal (línia verda) una disminució de 6 dies de gelada des de l'any 1955. Si intentem ajustar millor l'evolució amb una tendència polinòmica (corba roja), veiem que aquests dies van anar augmentant durant els anys 50 i 60, es van mantenir en valors màxims durant les dècades dels 70 i 80 i, posteriorment, han disminuït de manera progressiva, amb un descens més acusat a partir del 2010. Cal dir que aquesta tendència no és molt significativa, i la disminució dels dies de gelada que s'observa al nostre poble no es pot adjudicar a l'increment de temperatures del canvi climàtic global; perquè les temperatures mínimes baixes que assolim obeeixen a un patró d'inversions tèrmiques en dies estables anticiclònics hivernals, que són independents de les temperatures elevades en alçada. De fet, com ja vaig exposar en un anterior article, la tendència dels models climàtics de les situacions atmosfèriques hivernals apunta a un increment de dies anticiclònics i, per tant, que les gelades podrien augmentar en un futur, paradoxalment al que s'espera en un context d'escalfament global.

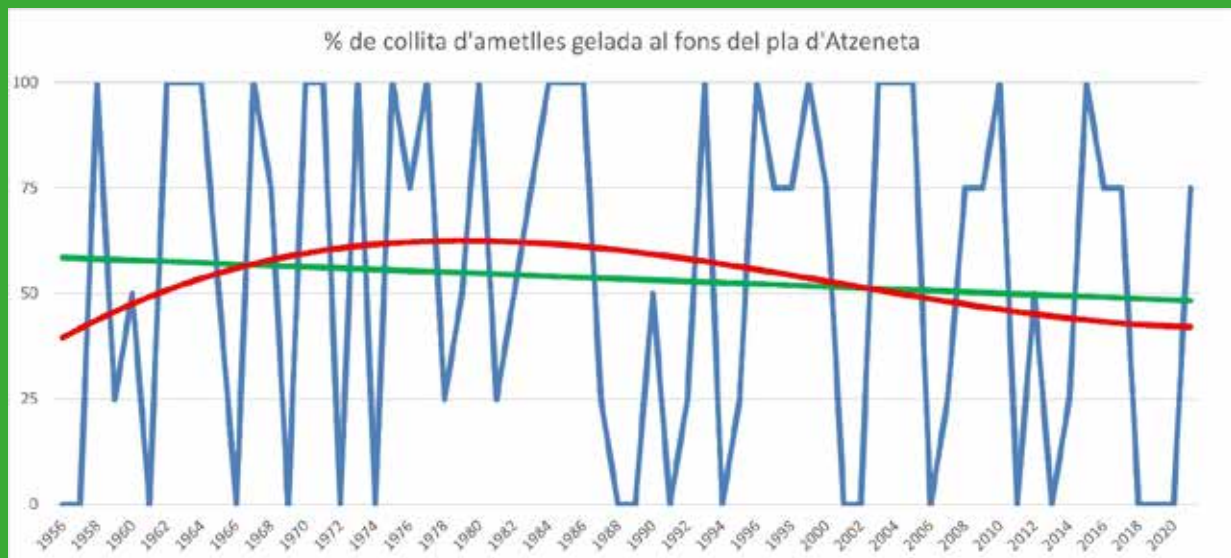

Ara bé, com volia orientar aquest article a les gelades que poden afectar el cultiu de l'ametlla, he analitzat més concretament les gelades tardanes, considerades aquestes com les que es produeixen a partir del 15 de març. Amb aquest condicionant es produeixen de mitjana tres gelades tardanes anuals: dos la segona quinzena de març i una durant l'abril. Al gràfic que es presenta a continuació sobre l'evolució d'aquestes gelades tardanes, s'observa també una dent de serra, amb pics de molts dies a la dècada dels 70, quan va haver-hi clarament un màxim. En aquest sentit, si ens centrem en la tendència lineal (línia verda), aquesta mostra una disminució de les gelades primaverals d'un 50% respecte als valors de 1950, però aquesta evolució està contaminada per aqueixos anys tant freds de 1970. Així doncs, per analitzar-ne millor el comportament i la propensió cal mirar la tendència polinòmica (línia roja), que mostra un gran increment de gelades tardanes durant la dècada dels 70, una disminució posterior fins arribar a un mínim entre el 2000 i el 2015 i una lleugera recuperació els darrers 5 anys.

Finalment, per veure l'evolució de com han afectat les gelades tardanes al cultiu de l'ametller, he analitzat les vegades que s'ha arribat a gelar atenent les anotacions dels quaderns d'Aemet que van fer el meu avi Joaquim i el meu pare Melchor i, sobretot, aplicant la següent parametrització: he considerat que s'ha gelat el 100 % de la collita quan durant la primera quinzena de març hem arribat o baixat de -5°C , si durant la segona quinzena hem arribat o baixat de -3°C o si durant el mes d'abril hem arribat o baixat de -2°C ; després, he anat disminuint un 25 % l'afectació de la gelada cada vegada que les temperatures mínimes augmentaven un grau respecte als valors anteriors. Cal dir que les gelades depenen molt del lloc, ja que en llocs més fondos que el poble les gelades afectaran més a aquest cultiu que en llocs més alts; també depenen del comportament termomètric de l'hivern anterior, en el sentit que pot fer que la floració vaja més o menys avançada, i des de fa uns anys depèn molt de la varietat d'ametlles cultivada, ja que se sol apostar per tipus d'ametllers de floració molt tardana a les zones fondos del pla. Encara així, considere que els valors termomètrics que he agafat per parametritzar-ho són suficientment baixos per produir danys a aquest cultiu, siga quina siga la varietat i la zona del pla.

Amb tot açò, la mitjana des de l'any 1955 fins a l'actualitat és d'una afectació del 53% de la collita anual (recorde que sols seria a les zones baixes del pla), és a dir, podríem considerar que de cada dos anys, un any no es gela cap i a l'altre es gelen totes. És una mala dada per als qui aposten per aquest cultiu a aquestes zones, perquè indica que cada dos anys s'arriben a valors extrems de temperatura mínima tan baixos com els que he indicat abans. Si analitzem el següent gràfic amb l'evolució d'afectació del percentatge de collita d'ametlles gelada al fons del nostre pla, observem com hi ha molts anys amb uns danys del 100 % i alguns (no tants) sense cap dany. La tendència lineal (línia verda) mostra una disminució d'un 15 % de l'afectació els darrers 75 anys; però la tendència polinòmica (línia roja), que s'apropa més a la realitat, mostra un augment de danys al cultiu les dècades dels 70 i 80 (ja he exposat anteriorment que van ser anys amb moltes gelades tardanes), seguit d'una disminució que tendeix a estabilitzar-se els darrers anys.

Com a conclusió, podem dir que gelades com la d'aquest any són estadísticament normals al nostre poble, passen una vegada cada dos anys, i la tendència a l'augment de temperatures globals del canvi climàtic no té traducció clara en la disminució de gelades tardanes ni en l'afectació d'aquestes al cultiu de l'ametller. Encara que la tendència mostra una lleugera disminució dels dies de gelada, crec que aquesta es deguda als màxims de fred dels anys 70, i és probable que, com apunten els models climàtics, aquestes gelades podrien repuntar en un futur. Per tant, si es vol continuar apostant per aquest cultiu a les zones fredes del pla, cal buscar varietats tardanes, si no ens trobarem amb aquestes situacions desagradables cada dos anys. L'altra alternativa seria canviar de cultiu, com feien els nostres avantpassats...

RACÓ FOTOGRÀFIC

